

Verslag over de Solvabiliteit en financiële toestand 2023

DAS Holding N.V.

Inhoudsopgave

Inleiding en samenvatting	4
Inleiding	4
Samenvatting	4
A Activiteiten en prestaties	7
A.1 Activiteiten DAS Holding	7
De kerncijfers van DAS Holding zijn als volgt:	8
A.1.1 Profiel	8
A.1.2 Algemene informatie	10
A.1.3 Structuur	10
A.2.1 Activiteiten DAS Rechtsbijstand	10
A.2.2 Activiteiten DLS	12
A.3 Prestaties op het gebied van verzekering	13
A.4 Prestaties op het gebied van beleggingen	15
A.5 Prestaties op overig gebied	19
A.6 Overige informatie	21
B Bestuursstelsel	22
B.1 Algemene informatie over het bestuursstelsel	22
B.1.1 Corporate governance	22
B.1.2 Verantwoordelijkheden en rol in de corporate governance	22
B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten	25
B.3 Risicomanagement	27
B.3.1 Risicocultuur	28
B.3.2 Risico-identificatie	28
B.3.3 Risicobereidheid	28
B.3.4 Eigen beoordeling van het risico en de solvabiliteit	28
B.4 Interne controlesysteem	29
B.4.1 Strategisch en operationeel risicomanagement	29
B.4.2 Compliance	29
B.4.3 Risicobeheersingssysteem	30
B.5 Interne auditfunctie	30
B.6 Actuariële functie	31
B.7 Uitbesteding	32
B.8 Overige informatie	32
C Risicoprofiel	33
C.1 Strategische risico's	33
C.2 Financiële risico's	33
C.3 Operationele risico's	35
C.4 Overige informatie	38
D Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden	40
D.1 Activa	40
D.1.1 (Im)materiële vaste activa	41
D.1.2 Directe beleggingen in obligaties (matched portefeuille)	41
D.1.3 Beleggingsfondsen (surplus portefeuille)	41
D.1.4 Leningen en hypotheek	41
D.1.5 Vorderingen uit verzekeringen	42
D.2 Technische voorzieningen	43
D.2.1 Algemeen	43
D.2.2 Toegepaste actuariële methoden en aannames	43
D.2.3 Onzekerheid in de technische voorzieningen	44
D.2.4 Verschillen technische voorzieningen jaarrekening en Solvency II-rapportage	44
D.3 Overige schulden	45
D.3.1 Pensioen	45
D.3.2 Belastinglatenties	45
D.4 Alternatieve waarderingmethoden	46
D.5 Overige informatie	46
E Kapitaalbeheer	47
E.1 Eigen vermogen	47
E.1.1 Kapitaalmanagement	47
E.1.2 Structuur, hoogte en kwaliteit van het eigen vermogen onder SII-grondslagen	47
E.2 Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste	48
E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	49
E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model	49
E.5 Niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste en niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste	50
E.6 Overige informatie	50
Colofon	51

Bijlage 1.....	52	S.05.01.01.01 - Premiums, claims and expenses by line of business	55
Bijlage 1: Quantitative Reporting Templates die onderdeel uitmaken van het Solvency and Financial Condition Report.....	52	S 23.01.01.01 - Own funds	56
		S 25.01.01 - Solvency Capital Requirement.....	57

Inleiding en samenvatting

Inleiding

De Solvency II-wetgeving heeft als hoofddoel om de belangen van de klant - de polishouder - te beschermen. Daarnaast is de Solvency II-wetgeving erop gericht om de Europese verzekeringsmarkt te harmoniseren en de risicobewustheid bij zowel het bestuur als de toezichthouders van verzekeringsmaatschappijen te verbeteren. Doordat Solvency II een risicogebaseerd toezichtregime voor verzekeraars is, geeft dit duidelijk zicht op de daadwerkelijke risico's die DAS loopt.

DAS hanteert voor de bepaling van de kapitaaleisen het door de toezichthouders geformuleerde standaardmodel.

In 'pillar 3' van Solvency II is onder meer bepaald dat een financiële onderneming, zoals DAS Rechtsbijstand, de onderhavige rapportage dient op te stellen en aan DNB dient toe te sturen. De in deze rapportage opgenomen basiscijfers zijn (tenzij anders aangegeven) ontleend aan het jaarverslag 2023 en de door 'The European Insurance and Occupational Pensions Authority' (EIOPA) voorgeschreven 'Quantitative Reporting Templates' (hierna QRT's). Ernst & Young Accountants LLP controleert het jaarverslag van DAS Rechtsbijstand en de QRT-staten conform de Regeling staten financiële ondernemingen Wft 2011.

Tenzij anders aangegeven zijn alle bedragen in deze rapportage in miljoenen euro's (€).

DAS Holding is een verzekeringsholding. Dit betekent dat ook voor DAS Holding afzonderlijk een Solvency and Financial Condition Report (SFCR) opgesteld zou moeten worden. Aan DNB is echter toestemming gevraagd om een single SFCR op te stellen. Deze toestemming is op 17 november 2022 voor onbepaalde tijd verkregen van DNB.

Hieronder volgt een samenvatting van hetgeen hierna in de rapportage over de solvabiliteit en de financiële toestand is opgenomen.

Samenvatting

Activiteiten en prestaties

Dit verslag beschrijft de solvabiliteit en financiële toestand van DAS Holding over 2023.

De voornaamste activiteiten van de groep bestaan uit het aanbieden van rechtsbijstandverzekeringen en juridische dienstverlening aan verzekerden en niet-verzekerden. In 2023 heeft DAS Rechtsbijstand circa 131.000 zaken in veertig verschillende rechtsgebieden behandeld en circa 2.200 niet-verzekerde klanten geholpen. DAS heeft 7 vestigingen, verspreid over heel Nederland. Het gemiddeld aantal FTE in 2023 bedraagt 1.138.

De solvabiliteitsratio onder Solvency II van DAS Holding bedraagt per eind 2023 157% (2022: 160%). De solvabiliteitsratio van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. bedraagt per 31 december 2023 151% (2022: 152%). Dit is boven de interne solvabiliteitsnorm van 140%.

In onderstaande tabel wordt de solvabiliteitspositie onder Solvency II voor DAS Holding weergegeven:

Solvabiliteitspositie Solvency II ¹	31 dec 2023	31 dec 2022	Vershil
Beschikbaar Eigen vermogen (EV)	126,8	121,3	5,5
Solvabiliteits kapitaalvereiste (SCR)	80,7	76,0	4,7
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	33,4	33,4	0,0
Solvabiliteits ratio (EV/SCR)	157%	160%	-3%

* Betreft het in aanmerking komend eigen vermogen op basis van Solvency II.

Het eigen vermogen kan bestaan uit de volgende drie categorieën:

- Tier 1-kapitaal: gestort aandelenkapitaal, agioreserve en de reconciliatiereserve;
- Tier 2-kapitaal: aanvullend vermogen en basis tier 2-vermogen;
- Tier 3-kapitaal: latente belastingvorderingen

Het eigen vermogen wordt gewaardeerd op basis van de economische waarde. Het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal en Tier 3-kapitaal. Het Tier 3-kapitaal is gelijk aan de contante waarde van de uitgestelde belastingvordering (DTA) en bedraagt € 8,4 miljoen (2022: € 4,0 miljoen). Daarnaast is er eind 2023 € 20,5 miljoen (2022: nihil) Tier 2-kapitaal aan het kapitaal toegevoegd, bestaande uit niet-gestort en niet-opgevraagd aandelenkapitaal. De rest van het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal. De uitgestelde belastingvordering en het niet-gestorte en niet-opgevraagde aandelenkapitaal kan volledig worden meegenomen in het eigen vermogen, omdat wordt voldaan aan Artikel 82 van de Solvency II gedelegeerde verordening.

In onderstaande tabel wordt de solvabiliteitspositie onder Solvency II voor DAS Rechtsbijstand weergegeven:

Solvabiliteitspositie	31 dec 2023	31 dec 2022	Vershil
Solvency II			
Beschikbaar Eigen vermogen (EV)	122,0	115,0	7,0
Solvabiliteits kapitaalvereiste (SCR)	80,6	75,8	4,8
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	27,7	26,9	0,8
Solvabiliteits ratio (EV/SCR)	151%	152%	-1%

DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. heeft een Solvency II-vergunning ontvangen van De Nederlandse Bank om een schadeverzekeringsbedrijf uit te oefenen.

Bestuurssysteem

De interne risicobeheersing bij DAS is ingericht volgens het principe van het 'three lines model'. De 'first line' is het

lijnmanagement. Zij zijn de risico eigenaar en verantwoordelijk voor het risicomanagement en de beheersing van de onder haar ressorterende processen. De 'second line' wordt gevormd door de afdelingen Compliance en Integriteit, Risk Management en de (uitbestede) actuariële functie. Deze 'second line' heeft een ondersteunende, adviserende en controlerende rol naar het lijnmanagement. De 'third line' wordt ingevuld door de afdeling internal audit die onder andere de inrichting en werking van de eerste en tweede lijn controleert. Compliance, audit, actuariel en risicomanagement zijn de sleutelfuncties als bedoeld in de Solvency II wet- en regelgeving.

Risicomanagement

Ons risicobeheersingssysteem en interne controle- systeem omvat onze strategieën, beleidskaders, processen en rapportageprocedures. Die zijn nodig om de risico's waaraan we worden blootgesteld te identificeren, analyseren, beheersen, monitoren en rapporteren. De risicobeheersingscyclus maakt deel uit van het Integrated Control Framework (ICF).

DAS heeft een herverzekeringscontract. Dit contract betreft een "quota share" herverzekering waarbij 25% (2022: 20%). Vanaf 1 januari 2024 is de "quota share" herverzekering 35%. Van de reeds bestaande portefeuille van DAS is onder andere herverzekerd bij Munich Re (50%). Met behulp van het herverzekeringscontract blijft de Solvency II ratio binnen de risk appetite van DAS. De herverzekeraars hebben een AA- credit rating van S&P, waardoor ook het tegenpartijrisico minimaal is.

Waardering

In deze rapportage worden onderdelen toegelicht waarbij een waarderingsverschil is tussen Solvency II en de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving zoals toegepast in de jaarrekening 2023 van DAS. De balans is opgesteld op basis van door EIOPA voorgeschreven richtlijnen. DAS maakt voor het waarderen van de technische voorzieningen gebruik van de door EIOPA gepubliceerde risico vrije rentevoet. De presentatie van de balans vindt plaats op basis van de door EIOPA voorgeschreven 'Quantitative Reporting Templates'.

De technische voorzieningen worden aangehouden voor de dekking van toekomstige, interne- en externe kosten. De technische voorzieningen zijn onderverdeeld in twee hoofdgroepen, namelijk Voorziening voor niet-verdiende premies en Voorziening voor te betalen schade. De risicomarge is gebaseerd op een vergoeding die zal worden geëist ter compensatie van het aan te houden eigen vermogen als een derde partij de verzekeringsverplichtingen zou overnemen.

Kapitaalmanagement

Kapitaalmanagement vindt plaats op het niveau van DAS Rechtsbijstand. Op basis van het huidige kapitaalbeleid van DAS Rechtsbijstand is de interne normsolvabiliteit bepaald op 140%. Dit komt overeen met een tijdsbuffer van drie tot zes maanden - op basis van onze operationele uitgaven - om maatregelen te nemen om de neerwaartse trend om te buigen. Wij willen voorkomen dat wij door gewone fluctuaties in onze bedrijfsresultaten onder deze waarde komen.

De solvabiliteit wordt gemanaged door te werken met een ondergrens van 110% (de minimaal vereiste interne solvabiliteit) en een trigger tot actie die ligt op 140% (interne normsolvabiliteit) om zodoende voldoende financiële flexibiliteit te waarborgen. Indien de solvabiliteit op enig moment onder de interne normsolvabiliteit van 140% dreigt te komen worden er maatregelen getroffen om de solvabiliteit te herstellen. De te nemen maatregelen zijn afhankelijk van de verwachte ontwikkeling van de solvabiliteit en zijn in het kapitaalmanagementbeleid beschreven. In de ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) wordt ten minste jaarlijks binnen het meerjarenplan de ontwikkeling van de interne normsolvabiliteit getoetst aan de hand van verschillende scenario's.

DAS acht de interne normsolvabiliteit van 140% voldoende om eventuele negatieve ontwikkelingen in de genoemde risico's in de risicoparagraaf op te vangen. De in 2023 uitgevoerde ORSA toont dit ook aan, op basis waarvan de interne normsolvabiliteit dit jaar niet is aangepast. In verband met ontwikkelingen in de kapitaalspositie in het vierde kwartaal van 2023 zal in het eerste kwartaal van

2024 een herberekening van onze ORSA-scenario's worden uitgevoerd.

A Activiteiten en prestaties

A.1 Activiteiten DAS Holding

De voornaamste activiteiten van de groep bestaan uit het aanbieden van rechtsbijstandverzekeringen en juridische dienstverlening aan verzekerden en niet-verzekerden. In 2023 heeft DAS Rechtsbijstand circa 131.000 zaken in veertig verschillende rechtsgebieden behandeld en circa 2.200 niet-verzekerde klanten geholpen. DAS heeft 7 vestigingen, verspreid over heel Nederland. Het gemiddeld aantal FTE in 2023 bedraagt 1.138

DAS Holding N.V. (DAS) is een juridisch dienstverlener. We werken samen met onze klanten om ze te helpen juridische problemen te voorkomen of op te lossen. Dit doen we door het bieden van brede, betaalbare en toegankelijke juridische dienstverlening voor iedereen. We blijven continu aandacht besteden aan onze drie strategische pijlers: Klantgerichte Innovatie, Ondernemende Organisatie en Financieel Fit. Ondanks tegenvallers blijven we focussen op een structureel gezond rendement.

De kerncijfers van DAS Holding zijn als volgt:

Kerncijfers DAS Holding ³	2023	2022	Vershil
Baten	300,1	269,2	30,9
Lasten	308,8	284,3	24,5
EBITDA ¹	-7,2	-14,8	7,6
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen	-9,9	-17,4	7,5
Resultaat na belastingen	-7,2	-13,3	6,1
Solvency II-ratio DAS Holding N.V. ²³	157%	160%	-3%

- EBITDA betekent: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. In het Nederlands betekent dit: resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór rente en afschrijvingen.
- De combined ratio wordt berekend door de som van de schaden en bedrijfskosten te delen door de verdiende premie. Er wordt geen rekening gehouden met de baten en lasten uit hoofde van uitgaande herverzekering. De combined ratio heeft betrekking op DAS Rechtsbijstand.

In de onderstaande tabel wordt het eigen vermogen per 31 december 2023 conform de Solvency II waarderingsgrondslagen versus de Nederlandse verslaggevingsgrondslagen weergegeven:

Eigen vermogen per 31 december 2023	Solvency II	Dutch GAAP	Vershil
Activa	348,7	347,7	1,0
Passiva	241,3	245,0	-3,8
Vershil activa minus passiva	107,4	102,6	4,8
Bankgarantie	-1,1	-	-1,1
Tier 2 vermogen	20,5	-	20,5
Beschikbaar Eigen vermogen	126,8	102,6	24,2

De bankgaranties worden als niet beschikbaar voor Eigen vermogen aangemerkt.

Het eigen vermogen kan bestaan uit de volgende drie categorieën:

- Tier 1-kapitaal: gestort aandelenkapitaal, agioreserve en de reconciliatiereserve;

- Tier 2-kapitaal: aanvullend vermogen en basis tier 2-vermogen;
- Tier 3-kapitaal: latente belastingvorderingen

Het eigen vermogen wordt gewaardeerd op basis van de economische waarde. Het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal, Tier 2-kapitaal en Tier 3-kapitaal. Het Tier 3-kapitaal is gelijk aan de contante waarde van de uitgestelde belastingvordering (DTA). Daarnaast is er eind 2023 € 20,5 miljoen (2022: nihil) Tier 2-kapitaal aan het kapitaal toegevoegd, bestaande uit niet-gestort en niet-opgevraagd aandelenkapitaal. De rest van het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal. De uitgestelde belastingvordering en het niet-gestorte en niet-opgevraagde aandelenkapitaal kan volledig worden meegenomen in het eigen vermogen, omdat wordt voldaan aan Artikel 82 van de Solvency II gedelegeerde verordening.

In onderstaande tabel zijn de SII cijfers van DAS Holding weergegeven:

Solvabiliteitspositie Solvency II ¹	31 dec 2023	31 dec 2022	Vershil
Beschikbaar Eigen vermogen (EV)	126,8	121,3	5,5
Solvabiliteits kapitaalvereiste (SCR)	80,7	76,0	4,7
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	33,4	33,4	0,0
Solvabiliteits ratio (EV/SCR)	157%	160%	-3%

A.1.1 Profiel

DAS biedt al ruim 60 jaar rechtsbijstand. Naast de verzekerde dienstverlening biedt DAS rechtshulp 'on demand', voor een vast bedrag. Iedereen kan bij ons terecht. Verzekerd of niet.

Om juridische hulp toegankelijk te maken kent onze strategie drie pijlers: Klantgerichte Innovatie, Ondernemende Organisatie en Financieel Fit. Door te digitaliseren blijven we toonaangevend in onze markt en blijven onze diensten betaalbaar.

Klantgerichte innovatie

Bij alles wat we doen staan onze klanten centraal. Of zij nu een rechtsbijstandverzekering hebben of een eenmalige juridische dienst willen afnemen: wij staan klaar om hun vragen en problemen te beantwoorden en op te lossen. Dat kan online, telefonisch of op afspraak. We willen er zijn voor onze klanten via welk kanaal dan ook.

We streven daarmee naar de best mogelijke klantervaring. We maken daarbij gebruik van technologie en data science. Klanten eisen steeds meer flexibiliteit in onze juridische dienstverlening. Die moet niet alleen sneller, persoonlijker en meer digitaal zijn, maar ook direct beschikbaar.

Digitalisering

Digitale oplossingen helpen onze 800 juridisch specialisten om nog klantgerichter en efficiënter te werken. Met circa 130.000 meldingen in het afgelopen jaar is dat een welkome ontwikkeling. Digitale oplossingen zorgen ook voor het verlagen van onze kosten en daarmee blijft juridische hulp betaalbaar en breed toegankelijk.

Onze partners helpen ons met het versterken van ons distributienetwerk en met het verder digitaliseren van onze processen. De effectieve inzet van digitale kanalen brengt ons juridisch advies en onze juridische hulp dicht bij onze klanten. Dat is belangrijk, omdat onze klanten juridische hulp vaak snel nodig hebben.

Nieuwe distributiekanaalen

Met DAS On Demand richten wij ons vooral op niet-verzekerden, maar ook onze verzekerden bieden wij deze betaalde dienstverlening aan. Op momenten waarop dat urgent is, zoals wanneer verzekerde klanten geen gedekte zaak hebben maar toch geholpen willen en kunnen worden. En op plaatsen waar dat kan, zoals op online platforms rond verbouwen of ondernemen. Daarnaast bieden wij DAS On Demand aan bij onze partners, die onze betaalde dienstverlening in hun eigen klantomgeving kunnen aanbieden. DAS blijft investeren in dergelijke nieuwe vormen van distributie.

Ondernemende Organisatie

DAS heeft deskundige collega's in huis die hoogwaardige

dienstverlening bieden. Onze strategische pijler Ondernemende Organisatie heeft als doel dat onze collega's veelzijdig en flexibel inzetbaar zijn. Zij worden gestimuleerd in hun voortdurende persoonlijke ontwikkeling en groei. Dat geldt voor alle collega's in de gehele organisatie. Het leiderschap van onze managers speelt hierbij een grote rol. Zij stimuleren hun collega's om zelf verantwoordelijkheid te nemen.

We blijven bouwen aan een klantgerichte cultuur. We benutten de digitale mogelijkheden om de administratieve werkdruk van onze collega's te verminderen. Zo hebben zij meer tijd en aandacht voor hun deskundige hulp en het persoonlijke contact met hun klanten.

We spelen sneller in op de behoeften van onze klanten met een nieuw gebruiksvriendelijk systeem waarin onze juridische collega's zaken behandelen. Ook geeft de VSO-checker, een applicatie die vaststellingsovereenkomsten leest en beoordeelt, onze juridisch specialisten meer tijd voor hun deskundig advies aan hun klanten. Onze applicatie werd genomineerd voor een Gouden Zandloper 2023, categorie Legal Innovation.

Ons Data Science Team heeft een databank opgebouwd van maar liefst 60 miljoen geanonimiseerde documenten zoals polissen, contracten, claims, correspondentie en jurisprudentie. Deze documenten kunnen snel en efficiënt worden doorzocht, geanalyseerd en gebruikt om de beste dienstverlening aan onze klanten te bieden.

Financieel Fit

Financieel fit zijn is van strategisch belang om de toegankelijkheid van het recht betaalbaar te houden voor onze klanten. Daarnaast is financiële gezondheid cruciaal voor de veerkracht, groei en duurzaamheid van DAS. Het stelt DAS in staat om operationeel te blijven in uitdagende economische omstandigheden en om te kunnen investeren in nieuwe kansen, technologieën en de verdere ontwikkeling van onze collega's. In de operatie hebben we daarom een sterke focus op standaardisatie en efficiëntie met behoud van een sterke klantgerichtheid.

Manier van werken

Onze manier van werken heeft zich het afgelopen jaar verder ontwikkeld als mix van thuiswerken en werken in een van onze vestigingen. 'DAS overal' heet die werkwijze en is inmiddels ingeburgerd bij alle collega's. Onze vestiging in Den Bosch is verkleind en opnieuw ingericht. Onze vestigingen in Amsterdam en Arnhem hebben wij aan het eind van 2023 vervangen voor locaties die beter aansluiten op de eisen van deze tijd. Daarmee maken we DAS flexibeler, duurzamer en efficiënter.

A.1.2 Algemene informatie

DAS Holding N.V., statutair gevestigd in Amsterdam, hoofdkantoor houdend in Amsterdam, is een naamloze vennootschap waarvan 50% van de aandelen (de B-aandelen) in bezit zijn van ERGO Versicherung AG (uiteindelijke 100% aandeelhouder hiervan is Munich Re). De andere 50% (A-aandelen) is in het bezit van Nationale-Nederlanden Schadeverzekering Maatschappij N.V. (31%), ASR Deelnemingen N.V. (18%) en Stichting Beheer Aandelen DAS Holding (1%). Het KvK-nummer van DAS Holding N.V. (DAS Holding) is 34157138.

A.1.3 Structuur

DAS Holding is 100% aandeelhouder van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. (DAS Rechtsbijstand) en DAS Legal Services B.V. (DLS), beide gevestigd in Amsterdam.

Wanneer 'DAS' in dit rapport wordt genoemd, wordt de groep van DAS Holding N.V. bedoeld. De cijfers in dit verslag zijn gebaseerd op geconsolideerde cijfers, tenzij anders aangegeven.

A.2.1 Activiteiten DAS Rechtsbijstand

De kerncijfers van DAS Rechtsbijstand zijn als volgt:

Kerncijfers DAS Rechtsbijstand	2023	2022	Verschi l
Bruto premie-inkomsten	283,7	268,2	15,5
Opbrengst beleggingen	13,8	-4,3	18,1
Operationele kosten ¹	302,5	278,0	24,5
Resultaat na belastingen	-5,7	-11,6	5,9
EBITDA ²	-5,0	-12,8	7,8
Combined ratio % ³	107,2%	103,2%	4,0%
Solvency II ratio ⁴	151%	152%	-1%
FTE (gemiddeld)	1.113	1.073	40

1. Operationele kosten (voor herverzekeringen) bruto.
2. EBITDA betekent: Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization. In het Nederlands betekent dit: resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór rente en afschrijvingen.
3. De combined ratio wordt berekend door de som van de schaden en bedrijfskosten te delen door de verdiende premie. Er wordt geen rekening gehouden met de baten en lasten uit hoofde van uitgaande herverzekering.
4. De wettelijke Solvency II-ratio 2023 is pas definitief na submittie aan de toezichthouder.

Op financieel gebied was 2023 een uitdagend jaar. Ondanks een verbetering ten opzichte van 2022 is het resultaat nog niet op het gewenste niveau. De operationele kosten zijn gestegen door verdere toename in aantal en complexiteit in meldingen, in combinatie met een hoge inflatie en krappe arbeidsmarkt. Kostenbesparingstrajecten en stijging in premie-inkomsten konden deze stijging onvoldoende compenseren.

Wel zien we na een aantal jaren van gelijkblijvende premie-inkomsten, in 2023 een duidelijke toename. Dit is het gevolg van de indexaties die zijn doorgevoerd naar aanleiding van de snelle stijging van inflatie in 2022. Ook zien wij in verschillende portefeuilles een toename in aantallen verkochte polissen.

De financiële markten waren gedurende 2023 behoorlijk volatiel. De renteontwikkelingen en stijging van de aandelenmarkt hebben geresulteerd in een positief beleggingsresultaat. Omdat de Solvency II-ratio in 2023 onder druk kwam te staan, is besloten om een groot deel van de aandelenportefeuille af te bouwen aan het eind van 2023. De opbrengsten uit de verkoop zijn herbelegd in vastrentende waarden waarmee de toekomstige volatiliteit in de Solvency II-ratio is afgenomen.

Hogere premie-inkomsten resulteerden in stijgende provisiekosten daar de distributiepartners van DAS een vast percentage van de premie ontvangen. De schadelast is gestegen door een complexere meldingenmix, hogere inflatie en krappe arbeidsmarkt waardoor de loonkosten zijn toegenomen en geplande procesoptimalisaties slechts deels zijn gerealiseerd.

Omdat de extra premie-inkomsten de stijging in operationele kosten niet hebben gecompenseerd, is de combined ratio³ gestegen naar 107,2%. De operationele kosten bestaan uit schadekosten, commissiekosten en overheadkosten. Door de extra beleggingsopbrengsten is er wel een verbetering in het resultaat na belastingen gerealiseerd.

DAS heeft diverse maatregelen genomen om de impact op de Solvency II-ratio te mitigeren; deze komt uit op 151% en daarmee ruim boven het triggerpoint van 140%. Een nadere toelichting bij de ontwikkeling van de ratio en de maatregelen die DAS heeft genomen, staat in het Solvency II-hoofdstuk.

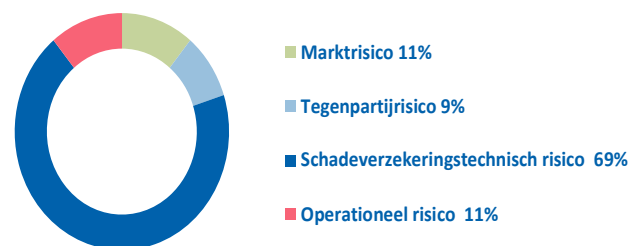
Ondanks tegenvallende financiële resultaten is DAS in 2023 blijven investeren in het optimaliseren van processen en digitalisering binnen de operatie. In 2023 is een deel van het nieuwe juridische platform geïmplementeerd, met onder meer AI-toepassingen voor onze juristen. De verwachting is dat de verdere uitrol van het nieuwe platform zal leiden tot een efficiëntere operatie. Ook voor onze klanten zijn er zichtbare veranderingen door de vernieuwing van das.nl en de MijnDAS-omgeving met meer functionaliteiten.

In onderstaande tabel zijn de SII cijfers van DAS Rechtsbijstand weergegeven:

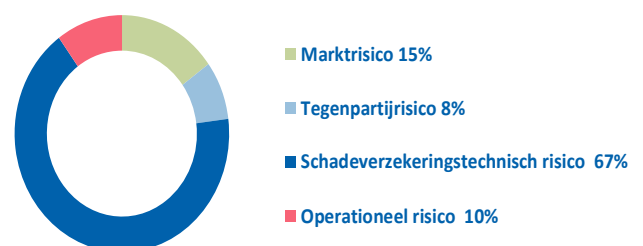
Solvabiliteitspositie Solvency II	31 dec 2023	31 dec 2022	Vershil
Beschikbaar Eigen vermogen (EV)	122,0	115,0	7,0
Solvabiliteits kapitaalvereiste (SCR)	80,6	75,8	4,8
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	27,7	26,9	0,8
Solvabiliteits ratio (EV/SCR)	151%	152%	-1%

Binnen de vereiste solvabiliteit vallen de volgende elementen:

31 december 2023

31 december 2022

Met 69% van de totale vereiste solvabiliteit is het schadeverzekeringstechnisch risico het belangrijkste financiële risico binnen DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. Dit risico komt met name tot uitdrukking in de volatiliteit omtrent het aantal meldingen en de hoogte van externe schadekosten. DAS mitigeert een deel van het schadeverzekeringstechnisch risico door ieder jaar een quota-share-herverzekeringsovereenkomst af te sluiten.

Het marktrisico (11%) wordt met name veroorzaakt door beleggingen in aandelen. Daarnaast wordt ook rente-, spread- en valutarisico gelopen. Om de belangen van de polishouder optimaal te borgen, worden de technische voorzieningen op best estimate, inclusief een opslag, belegd in obligaties met een AAA- of een AA-rating. Om het renterisico te minimaliseren is het beleid om deze beleggingen en de technische voorziening zoveel mogelijk af te stemmen op de looptijd. Aangezien het schadeverzekeringstechnisch risico en het marktrisico samen 80% van de vereiste solvabiliteit betreffen, zijn de gevoeligheidsscenario's toegespitst op deze twee risicogroepen.

A.2.2 Activiteiten DLS

De kerncijfers van DLS zijn als volgt:

Via DAS Legal Services B.V. (DLS) bieden we Letselschadehulp en juridische dienstverlening voor een vast bedrag (On Demand) aan voor niet-verzekerden.

Via Letselschadehulp hebben we in 2023 weer veel klanten met letsel kunnen ondersteunen en helpen hun leven weer op de rit te krijgen. Hoewel het aantal dossiers achterblijft bij de verwachting zien we een groei van het totaal aantal afgehandelde dossiers ten opzichte van vorig jaar (+6%).

Via Rechtshulp On Demand hebben we zowel zakelijke als particuliere klanten voorzien van juridische dienstverlening tegen een vast bedrag. Daarnaast hebben aanvullende diensten zoals de documentenshop een bijdrage geleverd aan de omzet.

Kerncijfers DAS Legal Services	2023	2022	Vershil
Omzet	3,3	3,4	-0,1
Operationele kosten	4,6	3,9	0,7
Resultaat na belastingen	-1,0	-0,4	-0,6
EBITDA	-1,4	-0,5	-0,9
FTE (gemiddeld)	25	23	2

Kerncijfers DAS Legal Services	2023	2022	Vershil
Omzet	3,3	3,4	-0,1
Operationele kosten	4,6	3,9	0,7
Resultaat na belastingen	-1,0	-0,4	-0,6
EBITDA	-1,4	-0,5	-0,9
FTE (gemiddeld)	25	23	2

De totale omzet van DLS is licht lager dan 2022. Dit is te verklaren door een lagere omzet uit Letselschadehulp. Binnen On Demand is de omzet licht hoger dan vorig jaar. Dit is volledig te verklaren door de omzet van particuliere klanten. Ook het aantal particuliere klanten is gestegen ten opzichte van 2022.

De operationele kosten zijn gestegen ten opzichte van 2022. Dit wordt veroorzaakt door een toegenomen personele inzet ten behoeve van DLS, hogere bezetting binnen DLS en een eenmalige doorbelasting van een deel van de pensioenvoorziening. Die was in 2019 in DAS Rechtsbijstand gevormd ten behoeve van alle medewerkers van DAS. Het deel van de voorziening ten behoeve van personeel in dienst van DLS wordt nu onder DLS verantwoord.

A.3 Prestaties op het gebied van verzekering

Dit hoofdstuk gaat over de prestaties op het gebied van verzekering en betreft derhalve de activiteiten van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V.

Teneinde inzicht te verstrekken in de prestaties op het gebied van verzekering wordt hieronder de technische rekening van DAS Rechtsbijstand weergegeven.

Resultaat technische rekening schadeverzekering	2023	2022
Verdiende premies		
Brutopremies eigen rekening	105,8	100,8
Brutopremies herverzekering	177,9	167,5
Uitgaande herverzekeringspremies	<u>-72,9</u>	<u>-54,6</u>
Totaal brutopremies	210,8	213,7
Wijziging voorziening niet-verdiende premies eigen rekening		
-bruto	-0,7	2,0
-aandeel herverzekeraars	<u>2,1</u>	<u>0,6</u>
Totaal wijziging voorziening niet-verdiende premies	1,5	2,5
Totaal eigen rekening	212,3	216,2
Toegerekende opbrengsten uit beleggingen	1,3	0,4
Schaden eigen rekening		
-directe verzekeringen bruto	-58,0	-59,4
-inkomende herverzekering bruto	-118,3	-119,7
-aandeel herverzekeraars	<u>38,8</u>	<u>31,4</u>
Schaden eigen rekening	-137,5	-147,7
Wijziging voorziening voor te betalen schaden eigen rekening	-3,5	4,0
Wijziging voorziening voor te betalen schaden inkomende herverzekering	-8,2	7,0
Wijziging voorziening voor te betalen schaden aandeel herverzekeraars	<u>5,8</u>	<u>-0,2</u>
Wijziging voorziening voor te betalen schaden (netto)	-5,9	10,8
	<u>-143,4</u>	<u>-136,8</u>
Bedrijfskosten		
Beheers- en personeelskosten; afschrijving bedrijfsmiddelen en provisie	-115,4	-111,0
Provisie en winstdeling ontvangen van herverzekeraars	<u>24,9</u>	<u>20,5</u>
	-90,5	-90,5
Resultaat technische rekening schadeverzekering	-20,4	-10,7
Opbrengst uit beleggingen		
Opbrengst uit overige beleggingen	1,2	1,6
Gerealiseerde winst op beleggingen	<u>8,7</u>	<u>0,6</u>
	9,9	2,2
Beleggingslasten		
Beheerskosten en rentelasten	-	-0,0
Waardeveranderingen van beleggingen	0,0	-1,2
Gerealiseerd verlies op beleggingen	<u>-</u>	<u>-0,0</u>
	0,0	-1,2
Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen	3,9	-5,3
Toegerekende opbrengst uit beleggingen overgeboekt naar technische rekening schadeverzekering	-1,3	-0,4
Andere baten	-	-
Andere lasten	-0,1	-0,0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	-7,9	-15,5

Vennootschapsbelasting

2,2

3,9

Resultaat na belastingen

-5,7

-11,6

A.4 Prestaties op het gebied van beleggingen

In het jaarverslag 2023 van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. wordt onderstaande gepresenteerd met betrekking tot de beleggingen:

Beleggingen	31 dec 2023	31 dec 2022	Vershil
Aandelen (Surplus portefeuille)	56,0	89,9	-33,9
Obligaties (Matched portefeuille)	154,0	133,6	20,4
	210,0	223,5	-13,6

De obligaties dienen ter dekking van de technische voorziening en bestaan enkel uit obligaties met een AAA of AA rating (de zogenaamde matched portefeuille).

Hieronder worden de directe beleggingen in obligaties (Matched portefeuille) afzonderlijk toegelicht.

Categorie Directe beleggingen in obligaties	2023	2022	Vershil
Balans per 1 januari	133,6	144,3	-10,7
Aankopen	97,2	29,7	67,5
	230,8	174,0	56,8
Verkopen	-	-	-
Aflossingen	-76,9	-39,3	-37,6
	154,0	134,8	19,2
Gerealiseerde koersresultaten bij verkoop	-	-	-
Afschrijving agio ten laste van het resultaat	0,0	-1,2	1,2
Balans per 31 december	154,0	133,6	20,4

De beurswaarde van de obligaties bedraagt ultimo 2023 € 161.124k (2022: € 126.698k). De modified duration (gemiddelde looptijd) van de obligatieportefeuille is ultimo 2023 2,05 jaar (2022: 2,44 jaar). De effectieve rente over 2023 bedraagt 0,8% (2022: 0,1%).

De navolgende tabel toont de verdeling van kredietrisico's van de obligatieportefeuille op balanswaarde

31 december 2023

Classificatie	Rating AAA	Rating AA	Totaal
Gedekt	11,8	-	11,8
Financieel	10,6	10,0	20,6
Overheid	100,1	8,9	108,9
Semi-overheid	11,7	1,0	12,6
Totaal	134,2	19,8	154,0

31 december 2022

Classificatie	Rating	Rating	Totaal
	AAA	AA	
Gedekt	12,7	-	12,7
Financieel	3,1	14,2	17,3
Overheid	88,1	4,3	92,4
Semi-overheid	11,2	-	11,2
Totaal	115,0	18,6	133,6

DAS belegt zowel direct als indirect voornamelijk in de zakelijke dienstverlening en technologie sectoren. Door een herschikking van de aandelenportefeuille beleggen we eind 2023 uitsluitend nog in duurzame en groene beleggingsfondsen. Deze fondsen hebben een sustainable financial disclosure regulation-classificatie volgens artikel 8 of 9.

Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid in ons beleggingsbeleid komt onder meer tot uiting door de toepassing van ethische en duurzaamheidscriteria. Alle beleggingen van DAS worden gescreend op zowel milieuaspecten als sociale aspecten (zoals mensenrechten, corruptie, het behalen van SDG-doelstellingen), die zijn omschreven in de Code Duurzaam Beleggen van het Verbond van Verzekeraars. Deze code gaat uit van de UN Global Compact en de UN Principles for Responsible Investment.

Daarnaast heeft DAS zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)-convenant voor de verzekeringssector. In dit convenant worden aanvullende kaders gesteld voor een aantal thema's, waaronder kinderrechten, landrechten, dierenwelzijn, klimaatverandering en controversiële wapens. Om doorlopende compliance met deze kaders te waarborgen, is er in lijn met het IMVO-convenant een ESG (Environmental, Social & Governance) due-diligence-proces opgenomen in het beleggingsbeleid van DAS die op de website van DAS terug te vinden is.

Wanneer een fonds niet voldoet aan de gestelde eisen uit ons beleggingsbeleid, bouwen we onze activiteit daarin af.

In het afgelopen jaar hebben we daarom afscheid genomen van onze beleggingen die onder artikel 6 van de Sustainable Finance Disclosure Regulation vallen. Hiermee wordt via beleggingsfondsen uitsluitend nog belegd in beleggingsproducten die op zijn minst ecologische en/of sociale kenmerken promoten.

De beleggingsportefeuille van DAS bestaat uit staatsobligaties, bedrijfsobligaties en beleggingsfondsen. In de volgende tabel staan de beleggingen geclassificeerd naar duurzaamheidskenmerken en reguliere/niet-specifieke duurzaamheidskenmerken:

Beleggingen	Gehele portefeuille	Surplus portefeuille
Duurzaamheidskenmerken	27%	100%
Regulier/niet-specifieke duurzaamheidskenmerken	73%	0%

De beleggingsfondsen bestaan uit een mix van aandelen- en obligatiefondsen en liquiditeiten (de zogenaamde surplus portefeuille).

De kostprijs van de aandelen bedraagt € 53.814k (2022: € 82.886k). Ultimo 2023 is 10% (2022: 27%) belegd in aandelenfondsen en 90% (2022: 73%) in fondsen met als onderliggende waarde obligaties.

De aandelen worden in de balans opgenomen tegen reële waarde. De beleggingen vallen in de categorie beleggingen met een genoteerde marktprijs, wat hieronder nader wordt toegelicht.

Reële waarde gebaseerd op gepubliceerde koersen in een actieve markt (methode 1)

Van alle financiële instrumenten in deze waarderingscategorie zijn gepubliceerde koersen afkomstig van een beurs, broker of prijsinstelling beschikbaar. Er is bij deze financiële instrumenten sprake van een actieve markt. Hierdoor vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en regelmatig voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen.

Door macro-economische omstandigheden zijn de koersen van drie van de vier fondsen onder de kostprijs gedaald. Deze niet-gerealiseerde koersresultaten zijn opgenomen als niet-gerealiseerd verlies op beleggingen en direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening. In 2023 is dit verlies deels goedge maakt.

Omdat de Solvency II-ratio in 2023 onder druk kwam te staan, is besloten om een groot deel van de aandelenportefeuille af te bouwen aan het eind van 2023. De opbrengsten uit de verkoop zijn herbelegd in vastrentende waarden waarmee de toekomstige volatiliteit in de Solvency II-ratio is afgenomen. De beleggingen in het Collateralized Bond Fund zijn volledig afgebouwd in het kader van de ESG-doelstellingen van DAS

Onderstaande tabel toont de beleggingen in de beleggingsfondsen (Surplus portefeuille) per 31 december 2023:

	Balans waarde ultimo 2022	Aankopen /verkopen	Herwaar- dering	Balans waarde ultimo 2023
Beleggingsfondsen				
Goldman Sachs Global Sustainable Equity	35,6	-2,6	-9,1	23,9
Goldman Sachs Euro Sustainable Credit	45,4	-4,2	-6,3	34,9
Goldman Sachs Green Bond	22,0	-4,1	-4,5	13,3
Collateralized Bond Fund (NL)	21,3	-0,9	-2,7	17,8
Totaal	124,4	-11,8	-22,7	89,9

Categorie beleggingsfondsen	2023	2022	Vershil
Balans per 1 januari	89,9	124,4	-34,4
Aankopen	-	5,5	-5,5
	89,9	129,9	-39,9
Verkopen	-41,7	-17,3	-24,4
Herwaardering - Gerealiseerd resultaat	8,7	0,6	8,0
	56,9	113,3	-56,3
Herwaardering - Ongerealiseerd resultaat	-3,6	-13,4	9,8
Herwaardering - Ongerealiseerd resultaat belastingdeel	-1,3	-4,7	3,4
Terugname van afwaardering	3,9	-5,3	9,3
Balans per 31 december	56,0	89,9	-33,9

A.5 Prestaties op overig gebied

Kerncijfers DAS Legal Services	2023	2022	Vershil
Omzet	3,3	3,4	-0,1
Operationele kosten	4,6	3,9	0,7
Resultaat na belastingen	-1,0	-0,4	-0,6
EBITDA	-1,4	-0,5	-0,9
FTE (gemiddeld)	25	23	2

Eigenaarschap

Bij DAS stimuleren we dat een medewerker in het dagelijks werk verantwoordelijkheid neemt en daarmee het verschil maakt. Essentieel is een cultuur die is gebaseerd op vertrouwen. Belangrijk is dat we met elkaar in gesprek zijn en blijven en waar nodig ontwikkelmogelijkheden bieden. Dat er goede afspraken worden gemaakt en we elkaar daar op een positieve, constructieve manier scherp op houden.

Succesvolle werving

Nederland kampt nog steeds met een krappe arbeidsmarkt. Dat geldt ook voor DAS. Vooral hebben we behoefte aan juridisch, financieel en ICT-medewerkers. Toch hebben we veel nieuwe collega's begroet in 2023.

Dat kwam vooral door de arbeidsmarktcampagne: 'Ik sta achter je'. Deze geeft potentiële kandidaten een beeld hoe het is om bij DAS te leven en te werken. Collega's komen zelf in beeld en aan het woord. Zij vinden zingeving heel belangrijk: we maken bij DAS het recht toegankelijk voor iedereen. Ook noemen collega's de groeimogelijkheden, het sociale contact met collega's, de ruimte om je te specialiseren en de werk-privébalans.

De arbeidsmarktcampagne leverde in een paar maanden tijd 350 sollicitaties op. 248 nieuwe collega's zijn bij DAS gaan werken. Vervolgens versterkte de corporate campagne 'Wij staan achter je' in het najaar van 2023 deze arbeidsmarktcampagne, met billboards en online uitingen. De trots bij onze collega's is duidelijker zichtbaar geworden. De campagne droeg bij aan de eigentijdse positionering van ons bedrijf.

Eenmaal aan boord krijgen nieuwe medewerkers bij DAS een onboardingsprogramma voor de eerste maanden.

Onder andere via een centrale bijeenkomst, een buddysysteem en een afsluitende game.

DAS is blij met de grote interesse van studenten en afgestudeerden. De stagemogelijkheden bij DAS zijn goed; een stage kan ook leiden tot een dienstverband. DAS biedt een breed carrièreperspectief: een starter bij het Juridisch Servicecenter kan doorgroeien naar juridisch specialist en tenslotte advocaat. Verschillende collega's zijn in 2023 zo'n groepspad ingegaan. Zij zijn inmiddels werkzaam bij een team van Interne Rechtshulp (IRH).

Diversiteit

DAS heeft een divers medewerkersbestand, dat een afspiegeling is van onze samenleving. Onze klanten herkennen zich in onze organisatie. Bij DAS werken verschillende mensen. Er zijn zichtbare verschillen zoals geslacht, leeftijd of etniciteit. Opmerkelijk daarbij is dat er veel meer vrouwen (64%) dan mannen (36%) bij DAS werkzaam zijn. Maar er zijn ook minder zichtbare verschillen zoals seksuele voorkeur, drijfveren of religie. Onze diversiteit zorgt voor betere samenwerking, betere resultaten én een goede sfeer en dynamiek op de werkvloer.

DAS Academy

DAS heeft een eigen opleidingsinstituut, DAS Academy. DAS Academy biedt ontwikkel- en trainingsprogramma's op verschillende niveaus en op verschillende vakgebieden en in diverse disciplines. Van juridische opleidingen tot commerciële trainingen, van thema's als klantgerichtheid tot leiderschap. Heel belangrijk, want de ontwikkeling van onze collega's is de basis voor onze toekomst. DAS Academy verzorgde in 2023 circa 450 opleidingen.

Certificering en accreditering

DAS Academy biedt collega's zowel ingekochte als zelf ontwikkelde programma's. DAS laat haar opleidingen voor juristen door de UvA Academie voor Bank en Verzekeringen certificeren. Sinds 2021 worden de PE-opleidingen

(permanente educatie) van de DAS Academy door de Nederlandse Orde van Advocaten geaccrediteerd. Een bevestiging van onze kwaliteit.

Permanente educatie

Met een systeem van permanente educatie waarborgt DAS de deskundigheid, integriteit en betrouwbaarheid van onze juridisch specialisten, beleidsbepalers en het senior management. Dit geldt ook voor personen die een door Solvency II bepaalde sleutelfunctie bekleden. Het individuele PE-programma voor medewerkers wordt in overleg met de leidinggevende bepaald. De permanente educatie van de directie wordt jaarlijks besproken met de Raad van Commissarissen.

Persoonlijke ontwikkeling

DAS Academy richt zich ook op vaardigheden en gedrag. Daarvoor worden verschillende methoden ingezet, zoals intervisie. Onze collega's hebben toegang tot een groot online platform, waar zij veel programma's en opleidingen kunnen vinden die op hun persoonlijke ontwikkeling zijn gericht.

Leiderschapsontwikkeling

DAS besteedt veel aandacht aan leiderschapsontwikkeling. In het leiderschapsprogramma spelen diverse methodieken en instrumenten optimaal in op de verschillende leerstijlen van de leidinggevenden. Ook de directie houdt zich nadrukkelijk met dit onderwerp bezig.

Teamontwikkeling

We zetten steeds meer in op teamontwikkeling, met de methode van management drives. Veel teams werken hiermee, net als de directie en de ondernemingsraad. Management drives maakt inzichtelijk wat een team en/of een persoon drijft. Het biedt daarmee een gemeenschappelijke taal om gedrag bespreekbaar te maken en gebruik te maken van de kracht van het team en het individu. Dit draagt ook bij aan de samenwerking in multidisciplinaire teams. Bij de werving van nieuwe collega's kijken we mede naar de drijfveren van een kandidaat, om de diversiteit in onze teams te onderhouden.

Digitalisering

Digitalisering is niet meer weg te denken uit onze dagelijkse praktijk. Onze collega's moeten voortdurend hun digitale vaardigheden ontwikkelen. Digitalisering verandert onze manier van werken en zorgt ervoor dat collega's nog beter het verschil maken voor onze klanten. Tegelijkertijd heeft het een positieve invloed op hun eigen welzijn.

Medewerkersbetrokkenheid

Jaarlijks meten wij hoe betrokken en bevlogen medewerkers zijn en in hoeverre zij tevreden zijn over hun werk en werkomgeving. Bijna duizend collega's van DAS hebben in 2023 de vragenlijst voor het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek ingevuld: een respons van 75 procent tegenover 68 procent in 2022. Onze organisatie biedt medewerkers een veilig en inclusief werkklimaat, medewerkers zijn tevreden over doorgroei- en opleidingsmogelijkheden, het contact met hun directe leidinggevende, de teamdynamiek en de werk-privébalans. We zijn trots op deze mooie resultaten die belangrijke voorwaarden zijn om een succesvolle organisatie te zijn en te blijven. We zien ook belangrijke aandachtspunten. De employee Net Promotor Score (eNPS) van -10 (-11 in 2022) geeft genoeg reden tot verbetering. We moeten onze werkprocessen nog beter op de wensen van collega's laten aansluiten en de topdown-communicatie verbeteren.

Vitaal Meesterschap

Sinds april 2023 heeft DAS een specialist Vitaal Werken die werkt aan Vitaal Meesterschap bij DAS met diverse initiatieven die het welzijn van collega's ondersteunen. Zij kunnen ook zelf invulling geven aan hun vitaliteit, van ergonomisch advies voor hun werkplek tot het verbeteren van hun energiebalans. Tijdens de Nationale Vitaliteitsweek en de Week van de Werkstress zijn verschillende webinars en trainingen aangeboden.

Verzuim

Het verzuim bij DAS was in 2023 6,7% (2022: 7,1%). Het verzuim is kwartaal op kwartaal gedaald, maar het verlagen van het verzuim blijft een structureel aandachtspunt.

Digitalisering kan ook in 2024 hieraan een bijdrage leveren. Daarnaast is de begeleiding van de managers belangrijk om het ziekteverzuim te verminderen. De specialist Vitaal Werken helpt daarbij.

DAS wisselde van arbodienst. Sinds juli 2023 werken we samen met Kwiek. Kwiek werkt, net als de vorige arbodienst, met het Huis van Werkvermogen. Dat is een wetenschappelijk onderbouwde methodiek die ervoor zorgt om goed en gezond te kunnen werken. Trainingen behandelen de vraag hoe verschillende factoren de inzetbaarheid bepalen en hoe leidinggevenden en hun medewerkers met elkaar in gesprek kunnen gaan om een gezonde balans te houden.

DAS overal

De combinatie van thuiswerken en op locatie werken is de afgelopen jaren bij DAS gemeengoed geworden. Het is een van de doelen van ons programma 'DAS overal'. Daarmee zijn wij wendbaarder, duurzamer en efficiënter. Collega's ervaren meer werkgeluk en zijn meer tevreden, omdat ze zelf meer regie hebben over de wijze waarop zij het werk doen.

Ook onze vestigingen zijn hierop ingericht. Onze vestiging in Den Bosch is duurzaam gemoderniseerd en teruggebracht tot drie verdiepingen. Onze vestiging in Arnhem is verhuisd naar een duurzaam en toekomstbestendig pand: Business Center Meander. Ons hoofdkantoor in Amsterdam-Zuidoost hebben we begin 2024 verlaten om even verderop in het bedrijfsverzamelgebouw B Vital in een duurzame en eigentijdse werkomgeving verder te gaan.

Onze vestigingen krijgen steeds meer de functie van een ontmoetingsplek en faciliteren verschillende werkbehoefte, zoals samenwerking, teambuilding en kennisoverdracht. Daarnaast blijft een groot deel van onze kantoorruimtes beschikbaar als werkplek. En uiteraard voor het ontvangen van klanten.

Tegemoetkoming inflatie

Onze collega's hebben ook in 2023 de gevolgen van een hoge inflatie in hun portemonnee gevoeld. In maart 2023

ontvingen zij daarom net als in 2022 een bedrag van 500 euro bruto.

Compliance & Integriteit en 'soft controls'

Net als in 2022 heeft de afdeling Compliance & Integriteit ook in 2023 in verschillende settings aandacht besteed aan 'soft controls'. Met soft controls wordt beoogd een omgeving te creëren waarin medewerkers uit zichzelf gewenst gedrag tonen en handelen in het belang van de organisatie, in combinatie met de 'hard controls'. Hard controls gaan over de procedurele kant van ons werk. Denk aan beleid, procedures, richtlijnen, checklists, beheersmaatregelen, analyses en controles. Soft controls sluiten hier mooi op aan en gaan over de gedragsmatige kant. In medewerkersbijeenkomsten werd uitleg gegeven over hoe gedrag en cultuur kunnen bijdragen aan goede compliance en het borgen van integriteit.

A.6 Overige informatie

Er is geen belangrijke overige informatie met betrekking tot de activiteiten en prestaties.

B Bestuurssysteem

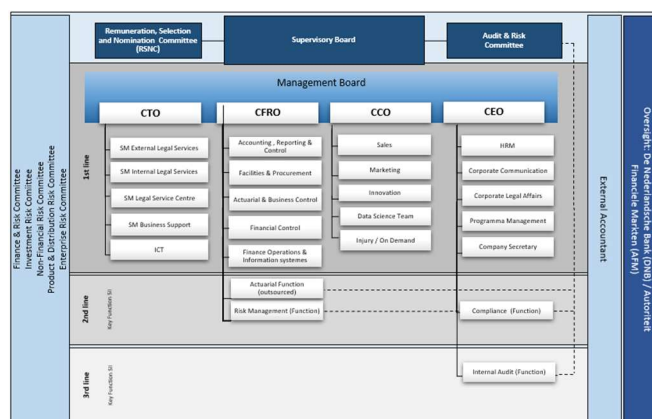
B.1 Algemene informatie over het bestuursysteem

B.1.1 Corporate governance

De corporate-governance-structuur van DAS is gebaseerd op het gemitegerde structuurregime, waardoor bepaalde bevoegdheden aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders toekomen. Hoe dat werkt, wordt hieronder bij de diverse organen uiteengezet. De wijze waarop de governance is geregeld, is vastgelegd in de statuten en diverse reglementen en charters, aangevuld met beleidsdocumenten. Omwille van efficiëntie is er een personele unie tussen DAS Holding en DAS Rechtsbijstand, zowel voor de directie als de Raad van Commissarissen.

DAS hecht veel belang aan een actieve en zorgvuldige invulling van corporate governance en compliance. De directie en de Raad van Commissarissen hebben een integrale verantwoordelijkheid voor de afweging van de belangen van de verschillende stakeholders van DAS, gericht op de continuïteit van de onderneming. Hierin wordt meegewogen het klantbelang, de rol als werkgever van bijna 1.300 mensen, een sociaal-maatschappelijke verantwoordelijkheid en het creëren van waarde op de lange termijn. Deze verantwoordelijkheid werd ook in 2023 actief ingevuld. DAS streeft ernaar dat haar beleid en de genomen maatregelen in overeenstemming zijn met het wettelijk kader, de relevante regelgeving, waaronder de op de Wet financieel toezicht gebaseerde uitvoeringsregelingen, de beleids- en gedragsrichtlijnen van het Verbond van Verzekeraars en de uit toepasselijke gedragscodes voortvloeiende eisen. De beheersing van compliance-risico's is in het internal control framework geïntegreerd.

Besluitvorming op alle niveaus is zorgvuldig voorbereid en gedocumenteerd, en vergaderingen van de directie, de Raad van Commissarissen en de aandeelhouders worden genotuleerd.

B.1.2 Verantwoordelijkheden en rol in de corporate governance

Directie

De directie is verantwoordelijk voor het bestuur van de vennootschap en vertegenwoordigt die. Dit houdt in dat zij verantwoordelijk is en besluitvormingsbevoegdheid heeft voor de dagelijkse activiteiten van DAS, in overeenstemming met de uitgangspunten zoals die zijn geformuleerd in de statuten. De directie is verantwoordelijk voor de bepaling en realisatie van de strategie, en daarmee voor het creëren van langetermijnwaarde voor stakeholders, voor de gang van zaken en de resultaten, voor het inventariseren van risico's en het mitigeren daarvan waar nodig, voor het zorgdragen voor een goed functionerend systeem van risicomanagement en interne controles, voor het opstellen van de jaarrekeningen, het budget en de overige rapportages, voor compliance met wet- en regelgeving en het regelen van mogelijkheden om misstanden te melden zonder repercussies (klokkenluidersbeleid).

Naast het borgen van de continuïteit van de onderneming is een van de belangrijke doelstellingen van de directie het creëren van langetermijnwaarde voor de onderneming en haar stakeholders. De directie onderschrijft het principe dat

good governance rekening houdt met alle groepen en individuen die direct en indirect het bereiken van de doelstellingen van de onderneming beïnvloeden of erdoor worden beïnvloed, zoals medewerkers, klanten, aandeelhouders, businesspartners, leveranciers en maatschappelijke groeperingen. Dat betekent ook dat er een verantwoordelijkheid is voor het effect van bedrijfsactiviteiten op het milieu. Daarom draagt de directie zorg voor een evenwichtige afweging van de belangen van alle bij DAS betrokken partijen, en houdt daarbij rekening met de continuïteit van DAS, de maatschappelijke omgeving waarin DAS actief is en de toepasselijke regelgeving en codes.

Bepaalde besluiten van het bestuur die van significante invloed kunnen zijn op het risicoprofiel van de onderneming zijn, conform de statuten, onderhevig aan goedkeuring door de Raad van Commissarissen. Besluiten die de identiteit of het karakter van de onderneming in belangrijke mate veranderen zijn onderworpen aan goedkeuring door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Benoeming, samenstelling en diversiteit

De leden van de directie worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, volgend op een bindende voordracht van de Raad van Commissarissen. De directieleden kunnen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders worden geschorst of ontslagen.

Elk lid van de directie moet de meest significante risico's waarmee de onderneming kan worden geconfronteerd en de daaruit resulterende kapitaalvereisten kunnen begrijpen. Directieleden moeten vooral adequate kennis hebben van de interne organisatie van DAS, de businessmodellen van de verschillende entiteiten, en de verbindingen en relaties tussen die entiteiten.

Het niveau van de vereiste detailkennis kan per lid verschillen, hoewel elk lid voldoende kennis op elk gebied moet hebben om in staat te zijn andere leden binnen de

directie te kunnen controleren.

Bij de toewijzing van de respectievelijke taken binnen de directie aan de individuele leden, wordt rekening gehouden met hun kennis en competenties. Specifieke kennis van een lid over een bepaalde divisie of entiteit zal geen invloed hebben op de algehele verantwoordelijkheid van de andere leden. Een delegatie van taken aan een lid zal geen impact hebben op de algemene of definitieve verantwoordelijkheid van de directie.

Op deze manier zorgt de directie ervoor dat DAS op een professionele wijze wordt bestuurd en gecontroleerd. Als het voornemen bestaat om de samenstelling van de directie te wijzigen, moet de collectieve kennis van de gezamenlijke leden altijd op een passend niveau gehandhaafd blijven. De directie bestaat momenteel uit één vrouw en drie mannen. Bij het invullen van vacatures in het bestuur wordt uitdrukkelijk gezocht naar een kandidaat die een bijdrage levert aan de diversiteit, in aanvulling op de andere eisen uit het individuele functieprofiel. In navolging van de wetgeving die in 2022 is ingegaan, houdt DAS, gegeven een bestuur van vier personen, een streefgetal van minimaal 25% mannen en 25% vrouwen aan. Aan deze eigen doelstelling is voldaan.

Om het vereiste niveau van kennis en expertise bij te houden worden leden van de directie geacht aan het permanente-educatiebeleid van DAS te voldoen. Dat beleid wordt uiteengezet in het hoofdstuk Mens en Maatschappij.

Op 11 december 2023 is Charles Staats de CCO uit dienst getreden als bestuurder. In januari 2024 is Tom van der Geer begonnen op interimbasis als commercieel directeur en heeft de taken van Charles Staats overgenomen.

Beloning directie

Het beloningsbeleid van de directie is vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De toepassing van dat beleid vindt plaats onder toezicht van de Remuneratie-, Selectie- en Nominatiecommissie van de Raad van Commissarissen.

Bij het vaststellen van de beloning gelden onder meer de volgende algemene uitgangspunten.

- De hoogte van de beloning moet marktconform zijn en daarmee aantrekkelijk om bij DAS te komen en te blijven werken.
- Het beloningsbeleid bevordert de integriteit van de directie en de soliditeit van de onderneming met een focus op zowel de korte- als de langetermijnbelangen van de onderneming.
- Het voldoet aan verplichtingen die voortvloeien uit wet- en regelgeving.
- Er moet zoveel mogelijk een relatie zijn tussen het economisch succes van de onderneming en de totale hoogte van de beloning.
- De structuur van de beloning moet niet aanzetten tot het nemen van ongewenste risico's.

De beloning van de directie kent geen variabele beloningsbestanddelen.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen, bestaande uit vijf natuurlijke personen, is verantwoordelijk voor het toezicht op het beleid van de directie van DAS en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. De commissarissen staan het bestuur met raad terzijde. De taken en verantwoordelijkheden zijn opgenomen in de statuten en het reglement van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft bepaalde specifieke taken ondergebracht in commissies en kan bevoegdheden delegeren aan het bestuur, mits binnen de beperkingen gesteld door de wet en de statuten van de onderneming.

Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaar en mogen in beginsel maximaal drie zittingstermijnen aanblijven.

De Raad van Commissarissen heeft het recht om:

- de jaarrekening goed te keuren voordat die aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voorgelegd wordt ter vaststelling;
- een bindende voordracht aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders te doen bij de benoeming van bestuurders;
- een voordracht aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van te benoemen commissarissen te doen. Als basis dient een profielschets van de leden van de Raad van Commissarissen, die voor het eerst bij vaststelling en vervolgens bij iedere wijziging wordt besproken in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Benoeming, samenstelling en diversiteit

De commissarissen worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op basis van de voordracht door de Raad van Commissarissen. Als het vertrouwen in de Raad van Commissarissen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt opgezegd, is het aan de Ondernemingskamer om een nieuwe raad te benoemen.

Op 20 april 2023 werd Jeroen van Breda Vriesman lid en voorzitter van de Raad van Commissarissen, als vervanger van Freek Wansink die per dezelfde datum zijn tweede termijn als commissaris afrondde en uit de raad trad. Per dezelfde datum is Joachim Girth lid geworden van de Raad van Commissarissen en lid van de Audit & Risk Commissie. Hij vervult de vacature die was ontstaan door het aftreden van Heiko Stüber, die inmiddels twee termijnen van vier jaar gediend had. En in dezelfde vergadering van aandeelhouders werd Carin Gorter herbenoemd voor een tweede termijn.

Bij de invulling van vacatures in de Raad van Commissarissen wordt uitgegaan van het standpunt dat de kandidaat een bijdrage moet leveren aan de diversiteit, in aanvulling op de andere eisen uit het individuele functieprofiel.

Het reglement van de Raad van Commissarissen bepaalt dat de leden na hun eerste benoeming een introductieprogramma volgen, waarin in elk geval aandacht wordt besteed aan de financiële verslaggeving door DAS en de specifieke aspecten die eigen zijn aan DAS en haar ondernemingsactiviteiten. Hieronder vallen bijvoorbeeld strategie, ethiek, cultuur, product approval en zorgplicht jegens de klant. DAS speelt bij deze introductieprogramma's en het programma van permanente educatie een faciliterende rol en draagt daarvan de kosten.

Op een soortgelijke wijze als bij de directie moet elk lid van de Raad van Commissarissen de meest significante risico's waarmee de onderneming kan worden geconfronteerd en de daaruit resulterende kapitaalvereisten kunnen begrijpen.

De Raad van Commissarissen streeft ernaar steeds in de raad zodanige commissarissen te benoemen dat de raad als geheel over de navolgende deskundigheden en vaardigheden beschikt:

- Actieve en actuele bestuurlijke kennis van de verzekeringsbranche en/of de branche van juridische dienstverlening, algemeen management, human-resource-management en commercie.
- Het vermogen om als Raad van Commissarissen zelfstandig, onafhankelijk en op effectieve wijze zijn taak te vervullen en het bestuur met advies bij te staan.

Ook binnen de Raad van Commissarissen kan het niveau van de vereiste detailkennis per lid verschillen, hoewel elk lid voldoende kennis op elk gebied moet hebben om in staat te zijn andere leden binnen de Raad van Commissarissen te kunnen controleren.

Bij de toewijzing van de respectievelijke taken binnen de Raad van Commissarissen aan de individuele leden, wordt rekening gehouden met zijn/haar kennis en competenties. Specifieke kennis van een lid over een bepaalde divisie of entiteit zal geen invloed hebben op de algehele

verantwoordelijkheid van de andere leden. Een delegatie van taken aan een lid van de Raad van Commissarissen zal geen impact hebben op de algemene of definitieve verantwoordelijkheid van de Raad van Commissarissen.

B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

Toetsing door De Nederlandsche Bank (DNB)

Het toezicht van DNB op financiële instellingen heeft als doel de soliditeit en integriteit van financiële instellingen te bevorderen opdat zij hun verplichtingen nakomen en het financieel systeem als betrouwbaar wordt beschouwd. Als onderdeel van haar wettelijke taak toetst DNB of de (beoogde) directieleden en commissarissen geschikt zijn om hun functie te vervullen en of hun betrouwbaarheid buiten twijfel staat. DNB beoordeelt bij de toetsing onder meer of de leden van het collectief elkaar goed aanvullen en als geheel voldoende algemene en specifieke kennis hebben van alle verschillende aspecten die relevant zijn voor de onderneming. In 2023 heeft DAS twee beoogde commissarissen voorgedragen voor toetsing op geschiktheid en betrouwbaarheid.

Naast bestuurders en commissarissen toetst DNB ook personen die behoren tot het 'tweede echelon' van DAS. Voor deze groep geldt echter dat DNB alleen een betrouwbaarheidstoets uitvoert en dat DAS in principe de geschiktheidstoets uitvoert.

Deze groep bestaat voor DAS in ieder geval uit de Solvency-II-sleutelfunctionarissen: de compliance-functie, de risicomanagementfunctie, de actuariële functie en de internal-auditfunctie, maar ook andere personen, zoals leidinggevenden op het gebied van HR en Legal. In 2023 is een lid van het tweede echelon voorgedragen voor toetsing door DNB.

Eed of belofte in de financiële sector

De eed of belofte in de financiële sector is wettelijk verplicht voor alle beleidsbepalers en interne toezichthouders, maar ook voor medewerkers die het risicoprofiel van de onderneming wezenlijk kunnen beïnvloeden en voor medewerkers met rechtstreeks klantcontact. De Raad van Commissarissen, directie en genoemde medewerkers hebben allen de eed of belofte afgelegd.

Permanente educatie

Het reglement van de Raad van Commissarissen bepaalt dat de leden na hun eerste benoeming een introductieprogramma volgen, waarin in elk geval aandacht wordt besteed aan de financiële verslaggeving door DAS en de specifieke aspecten die eigen zijn aan DAS en haar ondernemingsactiviteiten. DAS speelt bij deze introductieprogramma's een faciliterende rol en draagt daarvan de kosten. De commissarissen zijn zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van hun eigen permanente educatie, maar worden waar mogelijk daarin door de organisatie ondersteund. Dit jaar zijn er sessies geweest die gericht waren op nieuwe wetgeving over DORA, en op duurzaamheid/CSRD. Tijdens vergaderingen zijn momenten ingelast voor presentaties om te laten zien wat er binnen DAS gebeurt op het gebied van innovatie en data science.

B.3 Risicomanagement

Risicobeheersing

DAS Rechtsbijstand maakt het recht toegankelijk voor iedereen. Al 60 jaar jaar helpt DAS Rechtsbijstand particulieren, bedrijven en overheden bij juridische conflicten. De producten en diensten van DAS Rechtsbijstand zijn betaalbaar en hebben een uitstekende prijs-kwaliteitverhouding. DAS Rechtsbijstand doet op een eerlijke manier zaken, met respect voor alle betrokken partijen. Het belang van de klant staat daarbij centraal.

Onze diensten en producten zijn begrijpelijk en hebben een duidelijke waarde voor onze klanten. Door voortdurende innovatie van producten, dienstverlening en distributie beogen wij de kosten laag en klanttevredenheid hoog te houden. Onze medewerkers en door ons ingeschakelde externe specialisten zijn deskundig, gemotiveerd en professioneel.

DAS Rechtsbijstand staat middenin de samenleving en vervult een belangrijke maatschappelijke rol als rechtsbijstandsverzekeraar. Daar hoort bij dat DAS Rechtsbijstand ook een bijdrage levert aan het publieke debat over de verbetering van de toegang tot het recht en vertrouwd zakendoen. Als juridische dienstverlener is DAS Rechtsbijstand blootgesteld aan allerlei risico's waaronder; verzekeringstechnisch, strategisch, markt gerelateerd, operationeel en compliance risico.

DAS Rechtsbijstand realiseert zich dat het nemen van risico's inherent is aan ondernemen. Haar risicomanagement strategie is er enerzijds op gericht om gebeurtenissen die potentiële bedreigingen vormen voor de strategie en de continuïteit van DAS Rechtsbijstand zowel operationeel als financieel, te identificeren. Anderzijds probeert DAS Rechtsbijstand de risico's die samenhangen met de vastgestelde strategie, doelstellingen en beleidskeuzes op een zodanige manier te managen dat de mogelijke effecten van deze risico's binnen de bandbreedtes blijven die door de directie en de Raad van Commissarissen periodiek worden vastgesteld.

In het kader van het voldoen aan wet- en/of regelgeving speelt de beheersing van de AVG (Algemene Verordening

Gegevensbescherming, de IDD (Insurance Distribution Directive) en de Sanctiewet een voorname rol.

In verband met de Sanctiewet zijn onder meer de naleving van de informatieverplichtingen richting verzekerden geborgd, is het proces van productontwikkeling herzien en waar nodig verbeterd en is gecontroleerd en vastgesteld dat DAS de vakbekwaamheidseisen naleeft en is geborgd dat DAS ook in de toekomst aan die eisen blijft voldoen.

Three lines model

Ons risicobeheersingssysteem en interne controlesysteem is ingericht volgens het 'three lines model', waarbij sleutelfuncties van elkaar zijn gescheiden en er een scheiding is tussen de eerste, tweede en derde lijn. Naast deze drie lijnen is er ook een vierde en vijfde lijn.

De 'first line' is het lijnmanagement. Zij zijn de risico eigenaar en verantwoordelijk voor het risicomanagement en de beheersing van de onder haar ressorterende processen. De 'second line' wordt gevormd door de afdelingen Compliance en Integriteit, Risk Management en de (uitbestede) Actuariële functie. Deze 'second line' heeft een ondersteunende, adviserende en controlerende rol naar het lijnmanagement. De 'third line' wordt ingevuld door de afdeling internal audit die onder andere de inrichting en werking van de eerste en tweede lijn controleert. Compliance, Audit, Actuarieel en Risicomanagement zijn de sleutelfuncties als bedoeld in de Solvency II wet- en regelgeving. De 'fourth en fifth line' betreffen externe Accountant en Raad van Commissarissen.

B.3.1 Risicocultuur

Risicobewustzijn is een essentieel onderdeel van de dagelijks activiteiten en besluitvorming binnen DAS. De volgende elementen zijn daarbij van belang:

'Tone at the Top'

Risicomangement en stimuleren van passend gedrag bij de medewerkers is een intrinsiek onderdeel van de verantwoordelijkheden van het senior management van DAS.

Risicobewustzijn

Het bij de leidinggevenden en de medewerkers continu benadrukken en onder de aandacht brengen van risico's en het beheersen ervan zijn een belangrijk onderdeel van risicomangement binnen DAS. Door middel van periodieke awareness-sessies en een continue e-learning cyclus wordt risicobewustzijn ontwikkeld en gestimuleerd. De afdeling Compliance en Integriteit speelt hierin een coördinerende rol.

Risicotraining

De afdelingen Compliance en Integriteit en Risk Management verzorgen regelmatig trainingen voor nieuwe medewerkers en sleutelfunctionarissen met betrekking tot ontwikkelingen op het terrein van risicomangement en compliance.

Update en monitoring van beleid

Een gezonde risicocultuur houdt ook in dat medewerkers en leidinggevenden zich houden aan de beleidsregels van DAS. Elke twee jaar worden beleidsdocumenten formeel geactualiseerd en indien nodig eerder aangepast op basis van nieuwe ontwikkelingen. Eventuele aanpassingen worden gecommuniceerd aan de organisatie.

B.3.2 Risico-identificatie

In het traject om de strategie voor de komende jaren vast te stellen, wordt jaarlijks door de directie en het senior management van DAS een analyse uitgevoerd van de belangrijkste risico's die het realiseren van de strategie kunnen bedreigen. In samenwerking met de afdeling Compliance en Integriteit vindt periodiek een systematische integriteitsrisicoanalyse plaats.

De afdeling Risk Management is nauw betrokken bij het identificeren en beoordelen van risico's en beheersmaatregelen in de belangrijkste bedrijfsprocessen van DAS en het borgen van de continuïteit van deze processen. Tenslotte wordt bij de introductie van belangrijke nieuwe initiatieven gedurende het jaar, door het verantwoordelijk management vastgesteld welke risico's dit met zich mee brengt en hoe deze risico's beheerst kunnen worden.

B.3.3 Risicobereidheid

Een wezenlijk onderdeel van het jaarlijkse proces waarin de strategie van DAS wordt bepaald, is het vaststellen van de risicobereidheid. De risicobereidheid omschrijft de hoeveelheid en het soort risico's die DAS wil lopen. Deze risicobereidheid vormt een belangrijk kader bij de besturing van het bedrijf en bij besluitvorming. DAS heeft de rollen en verantwoordelijkheden in het proces om de risicobereidheid vast te stellen, alsmede de soorten risico's waarmee DAS geconfronteerd wordt, vastgelegd in een specifiek beleidsdocument.

B.3.4 Eigen beoordeling van het risico en de solvabiliteit

Minimaal jaarlijks beoordeelt DAS Rechtsbijstand op een systematische wijze met behulp van scenario-analyses welke risico's zij loopt en wat de mogelijke impact van deze risico's is op de financiële positie van DAS Rechtsbijstand.

Tevens wordt nagegaan welke mogelijkheden DAS Rechtsbijstand heeft om met deze risico's om te gaan indien zij zich zouden voordoen, zodanig dat DAS Rechtsbijstand blijft voldoen aan de wettelijk voorgeschreven kapitaaleisen. De jaarlijkse beoordeling staat in de Solvency II wet- en regelgeving bekend als de ORSA (Own Risk and Solvency Assessment). In de ORSA wordt jaarlijks binnen het meerjarenplan de ontwikkeling van de interne normsolvabiliteit getoetst aan de hand van verschillende scenario's. Wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan de ORSA ook frequenter worden uitgevoerd. Het resultaat van deze eigen beoordeling wordt jaarlijks gedeeld met de toezichthouder, De Nederlandsche Bank.

DAS Rechtsbijstand hanteert voor de bepaling van de kapitaaleisen het door de toezichthouders geformuleerde

standaardmodel. Als onderdeel van de ORSA gaat DAS Rechtsbijstand na of dit model voldoende het risicoprofiel van DAS Rechtsbijstand beschrijft. De tweedelijns Actuariële sleutelfunctie beoordeelt vervolgens onafhankelijk de adequaatheid van deze rekenmodellen. Ook geeft zij een oordeel over de door DAS Rechtsbijstand toegepaste scenario's en de uitkomsten ervan. Daarnaast beoordeelt zij of de technische voorzieningen in de ORSA-scenario's zijn berekend volgens de daarvoor geldende wet- en regelgeving. De derdelijns sleutelfunctie internal audit kan ten slotte een onafhankelijke audit op het gehele ORSA-proces uitvoeren.

Situaties die het risicoprofiel van DAS Rechtsbijstand gedurende het jaar in belangrijke mate kunnen beïnvloeden (zogenaamde trigger-events), kunnen aanleiding zijn om ook tussentijds een dergelijke ORSA-exercitie uit te voeren.

Het ORSA-rapport wordt goedgekeurd door zowel de directie als door de Raad van Commissarissen, alvorens het met de DNB wordt gedeeld.

In 2023 heeft DAS haar jaarlijkse ORSA uitgevoerd waarmee DAS haar strategie, het bijbehorende risicoprofiel en de solvabiliteitspositie voor de komende jaren beoordeelt. De ORSA geeft DAS en haar aandeelhouders inzicht in de samenhang tussen strategie, materiële risico's en de mogelijke consequenties voor de financiële positie.

Uit de ORSA van 2023 blijkt dat DAS voldoende vermogen heeft om de effecten van de in de ORSA 2023 benoemde risicoscenario's op het strategisch meerjarenplan 2023-2027 binnen de Solvency II-kapitaaleisen op te vangen, gegeven de gedefinieerde maatregelen. Daarnaast levert de ORSA input om insolventie-scenario's uit te werken in een voorbereidend crisisplan in het kader van de Wet herstel en afwikkeling van verzekeraars.

B.4 Interne controlesysteem

B.4.1 Strategisch en operationeel risicomanagement

Het systeem van interne controle omvat het beheer van risico's op verschillende niveaus in de organisatie, zowel strategisch als operationeel. Op strategisch niveau worden

de belangrijkste risico's geïdentificeerd en periodiek met beoordeeld als onderdeel van de ORSA.

Interne controle op operationeel niveau concentreert zich op het identificeren en beheren van risico's die een bedreiging vormen voor de verwezenlijking van de doelstellingen van DAS Rechtsbijstand. Het gebruik van key controls helpt om risico's te verminderen of zelfs volledig te elimineren. Dit vergroot de kansen van DAS Rechtsbijstand om haar doelstellingen te behalen en aan te tonen dat zij in control is.

B.4.2 Compliance

Bij DAS staat een beheerste en integer bedrijfsvoering hoog in het vaandel. Voor DAS is compliance de naleving van externe (internationale en nationale) wet- en regelgeving, alsmede interne normen en procedures, ter bescherming van de integriteit van de organisatie, haar management en medewerkers met als doel het voorkomen en beheersen van risico's en de mogelijke schade als gevolg van deze compliance en integriteitsrisico's."

Compliance Functie

DAS heeft een onafhankelijke Compliance Functie ingericht die rechtstreeks rapporteert aan de Directie en daarnaast aan de Audit & Risk Committee van de Raad van Commissarissen.

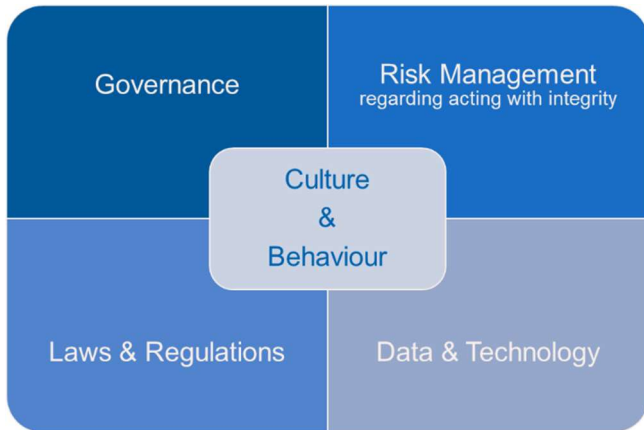
De Compliance Functie houdt zich bezig met het adviseren ten aanzien van de toepassing van externe en interne regelgeving en normen en waarden, de organisatorische inbedding daarvan, het toezicht op de naleving van deze normen en het adviseren ten aanzien van de interne normen van DAS alsmede de naleving ervan door het bedrijf en de medewerkers. Daarnaast ondersteunt de Compliance Functie de organisatie bij het voortdurend integer handelen.

Taken van de Compliance Functie

De Compliance Functie heeft haar activiteiten gestructureerd langs 5 thema's:

- Governance
- Risicomanagement met betrekking tot integriteit
- Wet- en regelgeving van toepassing op DAS

- Data en technologie en de impact op beheerste bedrijfsvoering
- Gedrag en cultuur

Binnen deze thema's heeft de Compliance Functie een adviserende taak, bevordert zij de bewustwording van compliance en integriteitsrisico's en ondersteunt zij bij de ontwikkeling van een integere bedrijfscultuur. Op gebied van risicomanagement faciliteert, en adviseert zij over en/of toetst, monitort zij periodiek compliance en integriteit thema's, key controls en/of assessments.

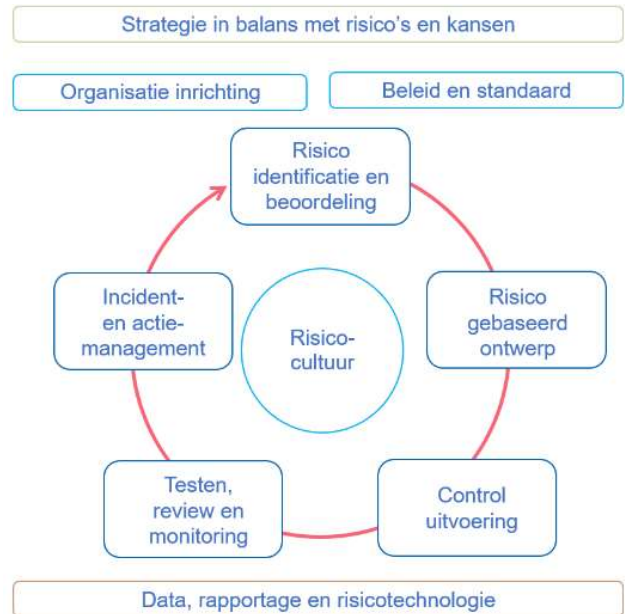
Binnen de Compliance Functie is ook de functie van Functionaris gegevensbescherming belegd.

De Compliance functie is vertegenwoordigd in diverse commissies waaronder het Non-Financial Risk Committee, het Enterprise Risk Committee, het Product and Distribution Risk Committee en de Audit and Risk Committee van de Raad van Commissarissen.

B.4.3 Risicobeheersingssysteem

Voor wat betreft de methodiek inzake de opzet, bestaan en werking van het risicobeheersingssysteem vormen de volgende internationaal gehanteerde standaarden voor DAS het uitgangspunt: ERM, COBIT en de volgende NEN-ISO standaarden: 22301 (BCM), 31000 (Risk Management), 27001 en 27002 (Informatiebeveiliging), 19600 en 37301 (Compliance), inclusief wettelijke methodieken zoals SIRA. Waar zinvol worden deze uitgangspunten in het kader van een integraal risicomanagement geïntegreerd en gecombineerd.

Het risicobeheersingssysteem van DAS Rechtsbijstand is als volgt schematisch weer te geven:

DAS hanteert de volgende algemene principes voor haar risicobeheersingssysteem:

- het risicobeheersingssysteem heeft een integrale aanpak waarin aandacht is voor financiële en nietfinanciële risico's;
- er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande risicobeheersingstechnieken en instrumenten;
- risicobeheersing is een continu proces, uitgevoerd door de directie, het management en alle medewerkers;
- het risicobeheersingssysteem beïnvloedt strategiebepaling en raakt alle medewerkers op alle organisatieniveaus;
- het risicobeheersingssysteem past bij de volwassenheid en cultuur van DAS.

B.5 Interne auditfunctie

Internal auditing is een onafhankelijke, objectieve controle- en adviesactiviteit om waarde toe te voegen en de activiteiten van een organisatie te verbeteren. Het helpt een organisatie haar doelstellingen te verwezenlijken door een systematische, gedisciplineerde aanpak te brengen om de

effectiviteit van risicobeheer, controle en governance processen te evalueren en te verbeteren.

Het management en de bestuurders zijn primair verantwoordelijk voor toereikende risicomanagement-, beheersings- en besturingsprocessen. Internal audit verschaft de directie, het senior management en de Audit & Risk Commissie onafhankelijk en objectief advies, analyses, aanbevelingen en zekerheid. Aan de hand daarvan kunnen de werkzaamheden van DAS verbeterd worden. Op die manier voegt de interne auditfunctie waarde toe aan DAS en maakt het een wezenlijk onderdeel uit van de corporate governance-structuur van de organisatie. De interne auditfunctie wordt erkend als de 'third line of defence'.

De taak van de interne auditfunctie is het evalueren van de beheersing van de bedrijfsvoering door het uitvoeren van audits, het rapporteren en adviseren hierover aan de directie, het senior management en de Audit & Risk Commissie.

Onder andere de positionering en de verantwoordelijkheden van de interne auditfunctie zijn vastgelegd in een door de Audit & Risk Commissie goedgekeurde audit charter. De interne auditfunctie van DAS Rechtsbijstand voert diverse soorten audits uit om zich een oordeel te vormen over de mate waarin risicomanagement-, beheersings- en besturingsprocessen toereikend zijn om de doelstellingen van de organisatie te realiseren.

De uitkomsten van deze audits worden gerapporteerd aan de directie, het senior management en de Audit & Risk Commissie. Bij geconstateerde leemten worden aanbevelingen ter verbetering gegeven. Audits vanuit de interne auditfunctie zijn onder andere gericht op:

- Governance inrichting;
- Risicomanagement, compliance en actuaariaat;
- Operationele processen;
- Informatie beveiliging;
- Financiële processen.

B.6 Actuariële functie

Op grond van artikel 48 van de Solvency II-richtlijn moet DAS Rechtsbijstand voor haar verzekeringsbedrijf voorzien in een doeltreffende actuariële functie.

De taken van de actuariële functie omvatten onder meer:

- De coördinatie van de berekening van de technische voorzieningen;
- De juistheid van gebruikte methoden, onderliggende modellen en gehanteerde aannames bij de berekening van de technische voorzieningen;
- De beoordeling van de toereikendheid en de kwaliteit van de gebruikte gegevens;
- Het toetsen van schattingen aan de ervaring;
- Het adviseren over de gedragslijnen (met name acceptatie en prijsstelling) met betrekking tot het aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen;
- Het bijdragen aan de doeltreffendheid van het risicomanagementsysteem van DAS Rechtsbijstand, vooral wat betreft de risicomodellering die ten grondslag ligt aan de berekening van de kapitaalvereisten voor DAS Rechtsbijstand.

DAS Rechtsbijstand heeft haar interne beheersing ingericht volgens het principe van de 'three lines of defence'. In dat kader heeft DAS Rechtsbijstand er, om redenen van schaalgrootte, voor gekozen de tweedelijns actuariële sleutelfunctie uit te besteden aan een functionaris van Triple A – Risk Finance, een in dit domein gespecialiseerde Nederlandse partij. De Audit & Risk Commissie is betrokken bij de benoeming van deze sleutelfunctionaris. De positionering, de structuur en de verantwoordelijkheden van de actuariële sleutelfunctie zijn vastgelegd in een door de Raad van Commissarissen goedgekeurd charter.

Zowel de eerstelijns als de tweedelijns actuariële functie maken deel uit van de Finance & Risk Commissie die de directie ondersteunt bij haar besluitvorming. Daarnaast rapporteert de actuariële functie aan zowel de directie als aan de Audit & Risk Commissie van de Raad van Commissarissen van DAS Rechtsbijstand.

B.7 Uitbesteding

Ingevolge artikel 49 van de Solvency II-richtlijn draagt DAS zorg dat bij uitbesteding van functies of verzekeringswerkzaamheden DAS volledig verantwoordelijk blijft voor nakoming van al haar verplichtingen uit hoofde van richtlijnverplichtingen.

DAS heeft hiertoe een uitbestedingsbeleid opgesteld.

In dit beleid is ondermeer opgenomen in welke gevallen uitbesteding wel en niet is toegestaan alsook de voorwaarden, aanpak en processen in geval van een uitbesteding.

B.8 Overige informatie

Er is geen andere belangrijke overige informatie met betrekking tot het bestuursstelsel.

C Risicoprofiel

Als financiële dienstverlener is DAS blootgesteld aan allerlei risico's zoals strategische risico's, verzekeringstechnische risico's, financiële risico's, alsook operationele en compliance risico's.

C.1 Strategische risico's

- beschrijving

Onze strategische risico's, waaronder de toekomstvastheid van ons verdienmodel, vormen de input voor onze ORSA (Own Risk and Solvency Assessment). In de ORSA wordt de mogelijke impact van de strategische risico's op onze kapitaalpositie beoordeeld. Uit de ORSA van 2023 blijkt dat we voldoende vermogen hebben om de effecten van de in de ORSA 2023 benoemde risicoscenario's op het strategisch meerjarenplan 2023-2028 binnen de Solvency II-kapitaaleisen op te vangen, gelet op gedefinieerde management-acties. DAS is primair gericht op de Nederlandse markt, die verzadigd is en kent een gelimiteerd aantal concurrenten kent. Om rendabele groei te kunnen behouden is het nodig om focus te houden op kostenbeheersing en verdere reductie van de kosten. Met deze focus wordt de aangescherpte strategie als uitvoerbaar beschouwd. Een scenario van een groeiende portefeuille bij achterblijvende opbrengsten uit het digitaliseringsprogramma, in combinatie met een economische crisis (waaronder toenemende inflatie, stijgende rente en krapte van de arbeidsmarkt) en een scenario waarin ook klimaatrisico (inclusief de impact van de klimaattransitie), pandemie, verruiming van de vrije keuze rechtshulp en ander claimgedrag is opgenomen, hebben de meeste impact op onze solvabiliteitspositie. Waar nodig zijn managementacties gedefinieerd en doorgerekend om inzicht te krijgen in de effectiviteit ervan. In de ORSA is ook vastgesteld dat de managementacties het gewenste effect sorteren. Wel blijkt uit de ORSA dat de uitgangssituatie ten opzichte van 2022 uitdagender is.

- risk appetite, blootstelling, impact

De risk appetite van ons verdienmodel is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is in vergelijking met 2022 voor ons gestegen, mede door externe factoren (waaronder

inflatie) maar ook door een toename van claims als gevolg van de juridisering van de maatschappij. De risk appetite is overschreden. De financiële impact, vooral door externe factoren, was 'hoog' in 2023.

- maatregelen

Onze strategie zorgt ervoor dat ons verdienmodel toekomstbestendig blijft. Het is de bedoeling om onder andere door digitalisering onze dienstverlening verder te optimaliseren en tegelijkertijd onze kosten te reduceren. Om de realisatie van onze strategie optimaal vorm te geven, worden de strategische initiatieven bestuurd door middel van portfoliomanagement en onze risk appetite.

C.2 Financiële risico's

Kapitaalrisico

- beschrijving

Als zelfstandige onderneming moeten we in staat zijn om een financieel gezonde bedrijfsvoering te voeren. We moeten voldoende gekapitaliseerd zijn om aan onze (verzekerings)verplichtingen te kunnen voldoen. Naast de wettelijke norm hanteren we interne solvabiliteitsnormen.

- risk appetite, blootstelling, impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is voor ons gestegen in vergelijking met 2022 als gevolg van operationele verliezen. Er is geen overschrijding geweest van de risk appetite. De financiële impact in 2023 was 'hoog', waardoor er aanvullende maatregelen nodig zijn geweest om voldoende gekapitaliseerd te blijven.

- maatregelen

De Solvency II-ratio is gedurende 2023 afgenomen. Elk kwartaal wordt met behulp van het Integrated Control Framework (ICF) gemonitord en gerapporteerd of nog aan de wettelijke en interne normen wordt voldaan. In lijn met onze ORSA hebben we aanvullende maatregelen genomen om onze kapitaalpositie te behouden. Daardoor is de

Solvency II-ratio per jaareinde gelijk aan een jaar eerder.

Voor nadere details zie het hoofdstuk Solvency II.

Marktrisico

- beschrijving

Het marktrisico is het risico op een ongunstige verandering in de financiële situatie, als direct of indirect gevolg van de volatiliteit van de marktprijzen van activa, verplichtingen en financiële instrumenten. Onder het marktrisico vallen onder andere het liquiditeitsrisico, het valutarisico, het aandelenrisico en het renterisico. Het beleggingsbeleid geeft kaders voor de wijze waarop deze risico's worden beheerst.

- risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. Door ongunstige marktomstandigheden (oorlog in Oekraïne, hoge inflatie en sterk gestegen rentes) is dit risico vergelijkbaar met 2022. Bij het overschrijden van de risk appetite zijn passende maatregelen genomen. Omdat de financiële markten zich in 2023 gunstig hebben ontwikkeld, was de financiële impact in 2023 'laag'. Door de daling in het totale beleggingsvolume als gevolg van operationele verliezen is de blootstelling aan het marktrisico per ultimo 2023 afgenomen in vergelijking met 2022.

- maatregelen

Belangrijke maatregelen ter beheersing van het marktrisico zijn bijvoorbeeld het periodiek uitvoeren van een asset-liability-managementstudie (ALM), het uitvoeren van stresstesten (het kwantificeren van de impact van extreme gebeurtenissen op de waarde van de beleggingsportefeuille) en het toepassen van beleggingsbeleid. De ALM-studie is een analyse waarbij een afweging plaatsvindt tussen het rendement en het risico binnen de gestelde kaders van risicobereidheid, kapitaalbeleid en de vereisten vanuit Solvency II. De resultaten van de ALM-studie worden gebruikt om invulling te geven aan het beleggingsplan en de beleggingsrichtlijnen. We hebben het directe beheer van de beleggingsportefeuille uitbesteed, maar monitoren deze nauwgezet. Om op de lange termijn aantrekkelijke beleggingsrendementen te kunnen behalen is het geen streven voor DAS om het marktrisico volledig te minimaliseren.

Door operationele verliezen kwam de Solvency II-ratio in 2023 onder druk te staan. Om de kapitaalspositie te behouden is, in lijn met onze ORSA, besloten om een deel van de aandelenportefeuille te verkopen. Hierdoor is de blootstelling aan marktrisico afgenomen.

Tegenpartij-kredietrisico

- beschrijving

Het kredietrisico of tegenpartij-kredietrisico is het risico op een ongunstige verandering in de financiële situatie door het niet-nakomen van een verplichting door een tegenpartij, of door een verslechtering van de kredietwaardigheid van die tegenpartij. De financieel risicomanagement standaard geeft kaders voor de manier waarop dit risico wordt beheerst. Belangrijke tegenpartijen voor ons zijn (her)verzekeraars en financiële instellingen en partijen in de beleggingsportefeuille.

- risk appetite, blootstelling, impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. In vergelijking met 2022 is de blootstelling aan dit risico gelijk gebleven. Het risico is binnen de risk appetite gebleven. De financiële impact in 2023 was 'laag'.

- maatregelen

Maatregelen om het tegenpartij-kredietrisico te beperken richten zich op de kwaliteit van de tegenpartij. Bij de aanstelling van distributiepartners wordt een externe kredietbeoordeling uitgevoerd en hanteren we minimale credit ratings voor toegestane tegenpartijen. Ook zijn eisen gesteld aan de kredietwaarheid van de herverzekeraars van DAS. Het tegenpartij-kredietrisico bij de beleggingen is voor ons relatief beperkt, omdat het grootste deel van de beleggingen minimaal een AA-rating heeft. Daarnaast zijn kwantitatieve grenzen gesteld aan de maximale omvang van individuele posities van de beleggingsportefeuille en aan de maximale omvang van posities in bedrijfsobligaties zonder rating. Liquide middelen zetten we uitsluitend uit bij financiële instellingen die onder toezicht staan en die voldoen aan de eisen van kredietwaardigheid.

Verzekeringstechnisch risico

- beschrijving

Het verzekeringstechnisch risico is het risico op een ongunstige resultaatontwikkeling door het toepassen van inadequate aannames bij premiestelling en/of reservering, met als gevolg hoger dan verwachte schadebetalingen en kosten en onvoldoende dekking vanuit premie-inkomsten. We streven naar een gezond technisch resultaat en een rendabele groei en we accepteren in beperkte mate de risico's die dit bedreigen. Onze verzekeringstechnisch beleid geeft kaders voor de manier waarop we dit risico beheersen.

- risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gestegen, vergelijkbaar met 2022. De hogere inflatie zorgt voor extra onzekerheid in toekomstige schadebetalingen, daarnaast zien wij in 2023 een verdere toename in het aantal meldingen. De verslechtering van de economische situatie kan verzekerden ertoe doen besluiten hun rechtsbijstandverzekering op te zeggen. In 2023 is de risk appetite niet overschreden. De financiële impact afgelopen jaar was 'midden'.

- maatregelen

Belangrijke maatregelen om verzekeringstechnische risico's te beheersen zijn het toepassen van acceptatie- en voorzieningenbeleid, herverzekeringsbeleid, het monitoren van trends en veranderingen in claimgedrag en het monitoren van de toereikendheid van de voorzieningen. De verzekeringstechnische risico's waar wij aan blootstaan, hebben betrekking op de juridisering van de samenleving en de veranderingen van wet- en regelgeving in Nederland. Voorbeelden daarvan zijn de beoogde wet- en regelgeving om de stikstofuitstoot te beperken en de nieuwe wet toekomst pensioenen. De mate waarin de juridisering van de samenleving zich ontwikkelt en de invoering van nieuwe wet- en regelgeving kunnen voor ons direct gevolgen hebben. Als gespecialiseerde rechtsbijstandverzekeraar is er bij ons sprake van een concentratie van verzekeringstechnische risico's. Juist als specialist hebben wij onze organisatie en processen zodanig ingericht dat de risico's continu bewaakt en gevolgd worden zodat we, als het nodig is, tijdig en adequaat kunnen ingrijpen.

Een stijging in het verzekeringstechnisch risico werd eind 2022 voorzien, daarom is besloten om de quota share in

ons herverzekeringscontract in 2023 te verhogen. Voor 2024 is het quota share percentage verder verhoogd.

C.3 Operationele risico's

Het risicomanagement- en interne controlebeleid bevat de uitgangspunten voor de beheersing van deze risico's, aangevuld met de kaders van de risicobereidheid. Voor specifieke risico's geldt aanvullend beleid, zoals het integriteitsbeleid, het inkoop- en uitbestedingsbeleid en het beleid voor businesscontinuïteit crisismanagement.

Om operationele risico's te identificeren en te analyseren, worden risk control self assessments uitgevoerd op processen. Daar waar nodig worden beheersmaatregelen genomen om risico's in processen te beheersen. De eerste lijn voert deze maatregelen uit en ziet toe op de effectiviteit. De tweede lijn monitort en toetst dat periodiek.

Cybercrime-risico

- beschrijving

Het cybercrime-risico is het risico dat er onvoldoende weerbaarheid of weerstand is tegen cybercrime-aanvallen (zoals ransomware, andere malware en supply chain attack) die zó van invloed zijn dat de reguliere bedrijfsvoering niet kan worden voortgezet en we als gevolg daarvan niet kunnen voldoen aan onze verplichting jegens onze verzekerden. Bovendien kan ons vermogen om wet- en regelgeving na te leven in gevaar komen, waarmee financiële risico's (boetes van toezichthouders, claims van klanten, betaling van losgeld) en ook reputatieschade worden geriskeerd.

- risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van dit risico is 'laag'. De blootstelling aan dit risico is niet veranderd ten opzichte van vorig jaar en blijft hoog mede door een continue hoge dreiging van buitenaf. Er zijn passende maatregelen genomen in 2023 om binnen de gestelde risk appetite te blijven. De financiële impact was in 2023 'laag'.

- maatregelen

Om dit risico te beperken richten wij ons op beheersmaatregelen op het vlak van privacy, informatiebeveiliging en cyber security (bijvoorbeeld meer penetratietesten, continue monitoring en crisissimulaties), het stimuleren van bewustzijn bij medewerkers, lijnmanagement en directie en door het monitoren van dit risico in het ORSA-proces en de uitgevoerde thematische SIRA.

Bij toenemende dreiging van een cybercrime-aanval hanteren we een proces waarin extra maatregelen worden genomen om de continuïteit van onder andere onze dienstverlening te waarborgen.

Klimaatrisico

- beschrijving

Het klimaatrisico is het risico dat wij lopen als gevolg van klimaatverandering en de overgang naar een klimaatneutrale economie. De verwachting is dat klimaatrisico's ons vooral kunnen raken in de vorm van meer claims en een hogere schadelast, wanneer op grotere schaal de effecten van klimaatverandering in de samenleving worden gevoeld (fysiek risico). Ook veranderingen in wet- en regelgeving om klimaatverandering tegen te gaan (transitierisico) hebben effect op onze beleggingen en bedrijfsvoering. De wijzigingen in wet- en regelgeving gerelateerd aan de stikstofcrisis kunnen resulteren in een hoger aantal schademeldingen.

- risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van het klimaatrisico is 'laag'. De blootstelling aan dit risico is voor 2023 gelijk gebleven. De risk appetite is niet overschreden. De financiële impact in 2023 was 'laag'.

- maatregelen

Ons beleggingsbeleid richt zich op duurzame beleggingen. DAS blijft zich ontwikkelen en toetst haar beleggingsbeleid en -activiteiten regelmatig, bijvoorbeeld via de Benchmark Duurzaam Beleggen van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling en via evaluaties van het IMVO (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen)-convenant.

In de ORSA 2023 is in diverse stressscenario's aandacht voor klimaatrisico's. Dit uit zich in de scenario's door enerzijds meer claims die klimaat-gerelateerd zijn en anderzijds toenemende wet- en regelgeving op dit vlak. Binnen het operationaliseren van de strategie zijn twee initiatieven rechtstreeks gerelateerd aan duurzaamheid. Eén initiatief is erop gericht om onder andere onze missie 'het recht toegankelijk maken voor iedereen' door onze hele bedrijfsvoering toe te gaan passen. Het andere initiatief is gericht op 'sustainable reporting', om te voldoen aan bestaande en alle nieuwe vereisten op dat vlak.

Qua huisvesting hebben we maatregelen genomen om de CO2-uitstoot van onze vestigingen te reduceren. In Amsterdam verhuizen we naar een duurzamer pand. Dat is al gebeurd in Roermond en Utrecht, en binnenkort ook in Arnhem. In Den Bosch wordt geïnvesteerd in het huidige pand om de nieuwe manier van werken te ondersteunen. Komend jaar werkt HR aan een nieuw mobiliteitsbeleid en gaan we ook kijken wat we nog meer kunnen doen op het gebied van diversiteit en inclusie.

Veranderingen in wet- en regelgeving om klimaatverandering tegen te gaan worden door ons nauwlettend gemonitord met het oog op onze productvoorwaarden. Zo hebben we in het kader van de stikstofcrisis onze product-voorwaarden voor onze agrarische rechtsbijstandverzekering aangepast.

Risico van het niet-voldoen aan wet- en regelgeving

- beschrijving

Onder dit risico valt onder andere het niet-voldoen aan nationale en/of internationale wet- en regelgeving en/of verzoeken van toezichthouders.

- risk appetite, blootstelling en impact

De risk appetite van het niet-voldoen aan wet- en regelgeving is 'laag'. De blootstelling aan dit risico is voor ons toegenomen door belangrijke wijzigingen in wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld de CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) en de Pensioenwet. In 2023 zijn passende maatregelen genomen bij

overschrijdingen van de risk appetite in het kader van de Sanctiewet. De financiële impact was in 2023 'laag'.

- maatregelen

In het kader van het voldoen aan wet- en regelgeving speelt de beheersing van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de IDD (Insurance Distribution Directive) en de Sanctiewet een voorname rol. In het kader van de Sanctiewetgeving is als gevolg van intern geconstateerde tekortkomingen in de interne beheersing een verbeterprogramma opgestart eind 2022. Het resultaat van dit verbeterprogramma is dat de identificatie van onze relaties, de daarbij behorende ultimate beneficial owners en de toetsing ervan sterk hebben verbeterd en meer in lijn hebben gebracht met de wettelijke vereisten om daarmee te voldoen aan de verplichtingen vanuit de Sanctiewet. De uitvoering van dit verbeterprogramma heeft in 2023 de hoogste prioriteit gehad bij diverse afdelingen en de directie. In 2024 zal er een vervolg worden gegeven aan de acties in relatie tot het doorlopend toetsen van onze relaties.

Om het risico van het niet-voldoen aan wet- en regelgeving te beheersen, is in 2023 een nulmeting uitgevoerd waarin verantwoordelijken in de eerste lijn beoordeeld hebben of zij voldoen aan de wet- en regelgeving. Hun vaststelling is beoordeeld door de afdeling Compliance en Integriteit, die heeft vastgesteld dat het eerste-lijnmanagement heeft aangetoond dat wet- en regelgeving is ingebed in beleid en processen.

Intragroep risico's

Deze paragraaf beschrijft het risico tussen de entiteiten van DAS Groep (DAS Holding N.V., DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V.) met als doel meer inzicht te geven in de risico's zelf, de onderlinge samenhang en de materialiteit.

Risico op onvoldoende of versnipperde focus

- beschrijving

De drie entiteiten van DAS Groep (DAS Holding N.V., DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en DAS Legal Services B.V.) worden bestuurd door dezelfde directie. De directie draagt zorg voor de strategie en is eindverantwoordelijk voor het behalen van de

strategische doelstellingen. Dit betekent dat niet alleen de directie maar ook het senior management doelstellingen heeft op het gebied van zowel verzekerings- als niet-verzekeringsactiviteiten.

Onze besturing of governance is ingericht naar de aard van de werkzaamheden. Claimbehandeling is bijvoorbeeld één domein, ongeacht hoe het wordt gefinancierd (premies of directe facturen). Als gevolg hiervan worden de prestaties van deze twee bedrijfsactiviteiten niet strikt beheerd op het algemene niveau, maar in plaats daarvan in elk respectievelijk domein. Er is dus niet één functie die het totaaloverzicht heeft en direct verantwoordelijk is voor de niet-verzekerde dienstverlening, maar een gezamenlijke sturing afhankelijk van het betreffende domein. Deze wijze van besturing stelt ons bloot aan het risico dat er te weinig aandacht is voor niet-verzekeringsdiensten. Dit kan leiden tot onderpresteren van de business unit, tot het niet-tijdig realiseren van gestelde doelen of tot uiteindelijk verlies van toekomstvastheid van ons businessmodel.

- risk appetite, blootstelling, impact

Onze risk appetite voor dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gelijk aan vorig jaar. De financiële impact is laag.

- maatregel

Om dit risico te mitigeren, worden alle strategische initiatieven gemanaged door portfoliomanagement. Dit zorgt voor een algeheel beeld van hoe het niet-verzekeringsbedrijfsmodel presteert, en zo nodig kan er worden bijgestuurd.

Juridische claims

- beschrijving

Met het afstoten van de incassoactiviteiten eind 2021 zijn tijdens de verkoop afspraken gemaakt over de afwikkeling van een aantal zaken, waaronder meldingen van toezichthouders over eventuele het risico van onvoldoende naleving en mogelijk daaruit voortvloeiende boetes.

- risk appetite, blootstelling, impact

Onze risk appetite voor dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gelijk aan vorig jaar. De financiële impact is laag.

- maatregel

Als mitigerende actie worden de ontwikkelingen rond deze niet-naleving nauwlettend gevolgd.

Risico van het niet-voldoen aan belastingwetgeving

- beschrijving

De samenloop van belastingen op verzekerde en niet-verzekerde diensten in relatie tot de belastingen is complex.

- risk appetite, blootstelling, impact

Onze risk appetite voor dit risico is 'midden'. De blootstelling aan dit risico is gelijk aan vorig jaar. De financiële impact is laag.

- maatregel

Als mitigerende actie worden de ontwikkelingen rond deze overtreding nauwlettend gevolgd door onze fiscalist en in overleg met onze externe adviseur.

C.4 Overige informatie

Er zijn drie ontwikkelingen in het bijzonder van belang voor DAS:

- operationalisering van de aangescherpte strategie en markten;
- economische en financiële volatiliteit;
- toenemende wet- en regelgeving.

Operationalisering van de aangescherpte strategie en markten

Er is een strategisch risico analyse uitgevoerd met de directie. Hierbij is de toekomstvastheid van ons verdienmodel, specifiek rendement, in ogenschouw genomen, en ook duurzaamheid, distributiepartners, technologische en marktontwikkelingen, wet- en regelgeving, arbeidsmarkt en de volatiliteit van de financiële markten. Hieruit is naar voren gekomen dat onze strategie passend is op hoofdlijnen om de geïdentificeerde risico's te mitigeren.

Economische en financiële volatiliteit

Door de oorlog in Oekraïne en het conflict in het Midden-Oosten is er sinds 2022 in een rap tempo veel veranderd. Zo is er economische en financiële volatiliteit ontstaan in de wereld. De stijging van de energieprijzen en de effecten daarvan op huishoudens, industrie en productieketens duren ook voort in 2023. Ook de financiële markten delen in deze malaise. We zien een grote volatiliteit in zowel de aandelen als de obligatieportfeuillees door de rentestijgingen die worden doorgevoerd om de hoge inflatie in te dammen. Deze economische situatie en financiële gevolgen hebben ook impact op ons bedrijf. We zien dat het rendement van ons product onder druk staat onder andere door het effect van inflatie maar ook door een toenemende aantal complexere meldingen. We hebben een set aan maatregelen ingezet om ons rendement te behouden en te vergroten. De maatregelen omvatten aanpassing van premies en commissies, verandering van productvoorwaarden en verdere reductie van kosten. De verdere reductie van kosten is vormgegeven door een verandering van onze processen (transformatie van ons rechtshulpproces), toepassing van digitalisering en als

gevolg daarvan deze wijzigingen ook incorporeren in onze parameters zoals bijvoorbeeld in onze voorzieningen.

De volatiliteit in de geopolitieke situatie heeft ervoor gezorgd dat de cyberdreiging hoog is gebleven in 2023. Door onze maatregelen op het vlak van informatiebeveiliging structureel te toetsen en door te ontwikkelen, zorgen wij ervoor dat we optimaal beschermd zijn en blijven.

De krapte op de arbeidsmarkt is een ontwikkeling die wij scherp in de gaten houden. Het aantrekken van nieuwe medewerkers met de juiste kennis en vaardigheden is lastig in deze arbeidsmarkt. Door ons op te stellen als een werkgever met een maatschappelijke en duurzame missie en visie, lukt het om medewerkers aan te trekken en te behouden. Toch blijven vacatures langer onvervuld dan bedoeld, wat druk op de bestaande organisatie geeft en er toe leidt dat we meer moeten uitwijken naar het inhuren van externen.

De volatiliteit van de financiële markten en economische situatie worden continu gemonitord. De toepassing van scenarioanalyses biedt inzicht. Deze input wordt in ogenschouw genomen bij het periodiek evalueren en beoordelen van de beheersing van de financiële risico's. Periodiek toetsen wij of er aanvullende maatregelen nodig zijn.

Toenemende wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving is voortdurend in beweging. Onder invloed van duurzaamheid en klimaatverandering ontstaat nieuwe wet- en regelgeving die ook onzekerheden met zich meebrengt voor onze klanten. Deze toenemende wet- en regeldruk op allerlei gebieden heeft impact op ons als rechtsbijstandverzekeraar en leidt tot extra meldingen. Wij zien een toenemend aantal meldingen doordat mensen eerder hun gelijk proberen te zoeken via juridische wegen. Daarnaast zien we dat het aandeel complexe meldingen de afgelopen jaren aan het stijgen is.

Het blijven toepassen van scenarioanalyses is een middel om bij deze veranderingen adequaat en slagvaardig op te blijven treden. Dit naast het monitoren van acties en de effectiviteit van genomen maatregelen.

Naast nieuwe en/of wijzigingen in wet- en regelgeving voor ons als uitvoerder van rechtshulpverlening, is er ook nieuwe wet- en/of regelgeving voor ons als verzekeraar. Denk hierbij aan bijvoorbeeld nieuwe wet- en regelgeving over duurzaamheid. Ook zijn we actief bezig met de implementatie van diverse maatregelen en processen om te voldoen aan de aanstaande DORA-wetgeving. Daarvoor is het onder meer van belang om onze supply chain volledig in kaart te brengen. DORA staat voor Digital Operations Resilience Act: een verordening van de Europese Unie met als doel dat financiële organisaties hun IT-risico's beter gaan beheersen en daarmee weerbaarder worden tegen cyberdreigingen.

Om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving hebben wij ons proces verbeterd om wijzigingen in wet- en regelgeving tijdig te signaleren en daar adequate opvolging aan te geven.

Overzicht van risico's en mate van beheersing

In 2023 hebben we geconcludeerd dat een aantal risico's buiten de door ons gestelde risk appetite ligt. Voor deze gesignaleerde risico's zijn beheersmaatregelen ingeregeld. Deze maatregelen zijn niet over de gehele breedte van ons bedrijf effectief. Waar nodig hebben we aanvullende maatregelen genomen.

Bij DAS worden risico's onderverdeeld in drie categorieën: strategisch, financieel en operationeel.

Hieronder zijn schematisch de risico's per categorie weergegeven met de bijbehorende risk appetite (laag, midden of hoog), blootstelling en financiële impact in 2023. Na dit schematische overzicht worden de risico's stuk voor stuk toegelicht en wordt de beheersing van het risico toegelicht.

Strategische risico's	Risk Appetite	Blootstelling	Fin. Impact
- Verdienmodel	M	▲	H
Financiële risico's	Risk Appetite	Blootstelling	Fin. Impact
- Kapitaalrisico	M	▲	H
- Marktrisico	M	=	L
- Tegenpartij-kredietrisico	M	=	L
- Verzekeringstechnisch risico	M	▲	M
Operationele risico's	Risk Appetite	Blootstelling	Fin. Impact
- Cybercrime risico	L	=	L
- Klimaatrisico	L	=	L
- Risico niet voldoen aan wet- en regelgeving	L	▲	L
Intragroep risico's	Risk Appetite	Blootstelling	Fin. Impact
- Risico op onvoldoende of versnipperde focus	M	=	L
- Juridische claims	M	=	L
- Risico niet voldoen aan belasting wetgeving	M	=	L

Legenda: L - laag, M - midden, H - hoog, = - gelijk gebleven, ▲ - gestegen en ▼ - gedaald

D Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

De geconsolideerde balans is opgesteld op basis van door EIOPA voorgeschreven richtlijnen. DAS Holding maakt voor het waarderen van de technische voorzieningen gebruik van de door EIOPA gepubliceerde risicovrije rentevoet.

De presentatie van de balans vindt plaats op basis van de door EIOPA voorgeschreven 'Quantitative Reporting Templates (QRT's). Door DAS Holding is niet afgeweken van de voorgeschreven indeling van de QRT's.

De jaarrekening 2023 is opgesteld overeenkomstig de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

31 december 2023	Solvency II	Dutch GAAP	Vershil
Activa	348,7	347,7	1,0
Passiva	241,3	245,0	-3,8
Vershil activa minus passiva	107,4	102,6	4,8

D.1 Activa

De activa van DAS Holding worden in onderstaand overzicht weergegeven:

31 december 2023	Solvency II	Dutch GAAP	Vershil
Immateriële vaste activa	-	3,5	-3,5
Latente belastingvorderingen	9,0	10,7	-1,7
Materiële vaste activa	28,1	9,6	18,5
Beleggingen	206,5	210,0	-3,4
Directe beleggingen in obligaties	150,5	154,0	-3,4
Beleggingsfondsen	56,0	56,0	-
Derivaten	-	-	-
Leningen en hypotheek	1,5	1,6	-0,1
Vorderingen uit verzekeringen	42,7	42,7	-
Vorderingen uit herverzekeringen	39,9	47,8	-7,9
Vorderingen uit niet-verzekeringen	4,5	8,0	-3,5
Liquide middelen	13,9	13,9	-
Overig	2,7	-	2,7
Activa	348,7	347,7	1,0

De activa gewaardeerd op basis van Solvency II zijn € 1 miljoen lager dan waardering op basis van Dutch GAAP. Belangrijkste reden hiervoor is de wijziging in waardering van de vorderingen uit herverzekering. Daarnaast worden de obligaties op marktwaarde gewaardeerd en is immateriële vaste activa, voor zover deze geen economische waarde hebben, niet gewaardeerd. Het verschil in de materiële vaste activa wordt veroorzaakt door IFRS 16 (Leasing). Onder Solvency II worden de huurpanden en de leaseauto's ook op de balans gepresenteerd. Het verschil in de Vorderingen uit niet-verzekeringen heeft betrekking op de lopende rente van de obligaties en het presenteren van vooruitbetaalde bedragen onder de overige vorderingen.

In paragraaf A.3 (prestaties op het gebied van belegging) van dit verslag zijn de verschillende levels van waardering voor obligaties en aandelenfondsen toegelicht.

D.1.1 (Im)materiële vaste activa

De immateriële vaste activa worden binnen Solvency II niet gewaardeerd, voor zover deze geen economische waarde hebben. Om deze reden zijn de immateriële vaste activa niet opgenomen in de Solvency II-rapportage. Op basis van de kostenbenadering zoals omschreven in artikel 10 lid 7 van de Delegated Acts is DAS van mening dat de boekwaarde van de materiële vaste activa gehanteerd kan worden als SII waardering.

De kostprijs van de materiële vaste activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen die noodzakelijk is voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

D.1.2 Directe beleggingen in obligaties (matched portefeuille)

De obligaties worden gewaardeerd op marktwaarde die maandelijks wordt opgegeven door één van de vermogensbeheerders van DAS Rechtsbijstand, op basis van beurswaardering. De obligaties hebben alle de rating AA of AAA.

Er is een waarderingsverschil tussen Solvency II en de jaarrekening. In de jaarrekening 2023 worden de obligaties gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs. Waar noodzakelijk wordt rekening gehouden met duurzame waardevermindering. Agio en disagio worden gedurende de resterende looptijd in het resultaat verantwoord.

D.1.3 Beleggingsfondsen (surplus portefeuille)

Deze post betreft 4 beleggingsfondsen van Goldman Sachs.

Het zijn 3 obligatiefondsen en 1 aandelenfonds. Het betreffen de volgende fondsen:

- Goldman Sachs Euro Sustainable Credit (obligatiefonds);
- Goldman Sachs Green Bond (obligatiefonds);
- Collateralized Bond Fund (NL) (obligatiefonds), waarvan posities volledig zijn afgebouwd ultimo 2023;
- Goldman Sachs Global Sustainable Equity (aandelenfonds).

Van alle financiële instrumenten in deze waarderingscategorie zijn gepubliceerde koersen afkomstig van een beurs, broker of prijsinstelling beschikbaar. Bovendien is bij deze financiële instrumenten sprake van een actieve markt. Hierdoor vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en regelmatig voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen. De beleggingen betreffen allen deze categorie.

Er is geen waarderingsverschil tussen Solvency II en de jaarrekening van DAS Holding.

D.1.4 Leningen en hypotheek

Per 30 december 2021 is een lening verstrekt van € 2 miljoen aan Axiom Partners GmbH. Deze lening wordt in 4 jaar in delen van € 0,5 miljoen afgelost. De eerste betaling is in januari 2023 ontvangen. De rente bedraagt 4% per jaar. Axiom Partners GmbH is geen onderdeel van de DAS Holding groep. De reële waarde van de lening per 31 december 2023 is € 1.529k. (2022 € 1.987k) en wordt bepaald op basis van de verdiscontering van toekomstige kasstromen, waarbij wordt uitgegaan van een verdisconteringsvoet op basis van de risicovrije EIOPA rentecurve en een risico-opslag.

D.1.5 Vorderingen uit verzekeringen

Met betrekking tot de vorderingen uit verzekeringen worden alleen die vorderingen opgenomen die past due zijn.

D.2 Technische voorzieningen

D.2.1 Algemeen

Algemeen

De technische voorzieningen worden aangehouden voor de dekking van lopende verzekeringsverplichtingen, zowel voor interne als externe kosten. De technische voorzieningen zijn onderverdeeld in twee hoofdgroepen:

De voorziening niet-verdiende premies bestaat uit ('best estimate' per 31 december 2023: bruto € 19,9 miljoen, herverzekering € -4,3 miljoen en netto € 15,6 miljoen):

- Toekomstige kosten die voortkomen uit premies die per ultimo 2023 zijn ontvangen en die betrekking hebben op een in de toekomst te verzekeren periode;
- Toekomstige winsten uit nog te ontvangen premie, binnen de contractgrenzen.

De voorziening te betalen schaden bestaat uit de volgende onderdelen:

- De toekomstige externe kosten voor de behandeling van dossiers. De externe kosten worden geregistreerd op dossierniveau. Externe kosten zijn kosten die worden gemaakt voor afgenomen juridische diensten bij derden (externe advocaten en adviseurs) ('best estimate' per 31 december 2023: bruto € 81,2 miljoen, herverzekering € -15,1 miljoen en netto € 66,1 miljoen).
- De interne voorziening te betalen schaden wordt aangehouden voor dekking van toekomstige interne kosten ter behandeling van dossiers. Onder interne kosten wordt verstaan de loonkosten, huisvestingskosten en kosten van ondersteunend personeel die worden gemaakt voor de afwikkeling van dossiers ('best estimate' per 31 december 2023: bruto € 47,5 miljoen, herverzekering € -6,7 miljoen en netto € 40,8 miljoen).

D.2.2. Toegepaste actuariële methoden en aannames

De technische voorzieningen bestaan uit twee componenten:

1. De 'best estimate' voorziening
2. De risicomarge

Ad 1. 'Best estimate' voorziening

Vanwege de duur van de toekomstige verplichtingen zijn onzekerheden omtrent de Ultimate Forward Rate (UFR) niet relevant. Het is vanwege de beperkte looptijd en karakteristieken van de verplichtingen niet zinvol of mogelijk om gebruik te maken van overgangsmaatregelen, zoals de 'volatility adjustment', dan wel andere overgangsmaatregelen. Wel worden de verwachte kasstromen van de voorzieningen verdisconteerd met de rentecurve.

Voor de discontering van het kapitaalvereiste gerelateerd aan de risicomarge wordt gebruik gemaakt van dezelfde risicovrije rentecurve.

De toegepaste actuariële methode en aannames worden hieronder besproken.

Ad 2 De risicomarge

Methode:

Voor de berekening van de risicomarge wordt uitgegaan van de simplificatie conform methode 2, zoals beschreven in de richtlijn 'Guidelines on the valuation of technical provisions' (EIOPA-BoS-14/166). Op basis van artikel 37 subsectie 3 van de 'Delegated Acts' alloceert DAS Rechtsbijstand de risicomarge aan de gehele verzekeringsportefeuille conform artikel 80 van de Directive 2009/138/EC.

De te projecteren 'Solvency Capital Requirement' (SCR) voor non-hedgeable risk (verzekeringstechnisch risico, tegenpartijkredietrisico type 2 en operationeel risico) wordt bepaald via standaard 'Basic SCR' (BSCR) correlatiematrix. De berekende SCR wordt geprojecteerd door schaling van deze SCR naar resterende 'best estimate' voorzieningen. Vervolgens wordt de som van de 'Cost of Capital' (CoC) in euro bepaald, rekening houdend met de verdiscontering.

Aannames:

Een CoC-percentagte van 6% is gehanteerd. Voor de uitloop van de SCR in de simplificatie conform methode 2 wordt gebruik gemaakt van het uitlooppatroon van de technische schadevoorzieningen, dat passend is omdat ongeveer 69% van de totale SCR bestaat uit schadeverzekeringstechnisch risico. De risicomarge per 31 december 2023 is gelijk aan € 9,7 miljoen.

D.2.3 Onzekerheid in de technische voorzieningen

De hoogte van de externe voorziening te betalen schaden is afhankelijk van de volgende drivers:

- De chainladder-factoren. Deze factoren bepalen de inschatting voor het uiteindelijke aantal dossiers, rekening houdend met na-meldingen.
- Het gemiddelde bedrag dat wordt betaald op een extern behandeld dossier.
- Voor de inschatting van het gemiddelde bedrag is de keuze gemaakt om in de berekening van de voorziening drie jaar historie mee te nemen, rekening houdend met historische inflatie.
- Bij de bepaling van het toekomstige gemiddelde bedrag per ontwikkelingsjaar wordt rekening gehouden met de verwachte toekomstige inflatie.

De hoogte van de interne voorziening te betalen schaden is vooral afhankelijk van de volgende drivers:

- Uren nodig voor dossierbehandeling. De gemiddelde tijd die nodig is voor dossierbehandeling is van belang om in te schatten hoeveel juristen er nodig zijn om de werkvoorraad en de IBNR af te leggen en de bijbehorende kosten te berekenen.
- Een aftrekpost voor BGK.
- Toekomstige salarisontwikkeling. In de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met stijging van het salaris van de medewerkers.

De voorziening niet-verdiende premies heeft de volgende drivers:

- De toegepaste combined ratio's.
- De omvang van de toekomstige premie en de bijbehorende contractgrenzen.

De onzekerheid in de risicomarge is gekoppeld aan de onzekerheid in de technische voorzieningen, het kapitaalvereiste voor operationeel risico en het tegenpartijkredietrisico. De technische voorzieningen zijn dominant in de kapitaalscomponent die wordt gebruikt voor de risicomarge, waarvan de onzekerheid in bovenstaande toelichting wordt weergegeven.

D.2.4 Verschillen technische voorzieningen jaarrekening en Solvency II-rapportage

In onderstaand overzicht worden de technische voorzieningen weergegeven:

31 december 2023	Solvency II	Dutch GAAP	Vershil
Bruto			
Voorziening voor niet-verdiende premie	19,9	19,5	0,4
Voorziening voor te betalen schade	128,7	160,7	-32,1
Best Estimate	148,6	180,3	-31,7
Herverzekering			
Voorziening voor niet-verdiende premie	-4,3	-6,8	2,5
Voorziening voor te betalen schade	-21,8	-27,2	5,4
Best Estimate	-26,1	-34,1	7,9
Netto			
Voorziening voor niet-verdiende premie	15,6	12,7	2,9
Voorziening voor te betalen schade	106,9	133,5	-26,7
Best Estimate	122,4	146,2	-23,8
Risicomarge	9,7	-	9,7
Technische voorzieningen	132,2	146,2	-14,1

In dit overzicht worden de technische voorzieningen op basis van de Solvency II-waardering vergeleken met de passiva op basis van de waardering in de jaarrekening 2023 van DAS Rechtsbijstand. De technische voorzieningen op basis van Solvency II zijn € 14,1 miljoen lager dan de technische voorziening op basis van Dutch GAAP.

De verschillen tussen de technische voorzieningen uit de jaarrekening 2023 en de Solvency II-rapportage zijn:

- Het elimineren van prudentie in de vaststelling van de schadevoorzieningen.
- De toepassing van contractgrenzen en het meenemen van de toekomstige winsten in de voorziening niet-verdiende premies.
- Het toepassen van discontering.
- De berekening van de risicomarge

D.3 Overige schulden

De overige schulden zijn als volgt opgebouwd:

31 december 2023	Solvency II	Dutch GAAP	Vershil
Overige voorzieningen	7,4	4,9	2,5
Pensioenvoorziening	6,8	7,2	-0,4
Latente belastingverplichtingen	-	-	-
Financiële verplichtingen niet zijnde kortlopende handelsschulden	18,6	-	18,6
Schulden uit verzekeringen	2,5	2,5	-
Schulden uit herverzekeringen	24,7	24,7	-
Overig	23,0	25,5	-2,5
Overige schulden	83,0	64,8	18,2

In bovenstaand overzicht worden de overige schulden op basis van de Solvency II waardering vergeleken met de overige schulden op basis van de waardering in de jaarrekening van DAS Holding. De overige schulden gewaardeerd op basis van Solvency II zijn € 18,2 miljoen hoger dan in de geconsolideerde jaarrekening 2023. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de Financiële verplichtingen niet zijnde kortlopende handelsschulden. Onder deze post zijn de lease verplichtingen op de balans gepresenteerd (IFRS 16). Zie ook het waarderingsverschil bij de materiële vaste activa.

De schulden uit verzekeringen en herverzekering kennen dezelfde waardering als in de jaarrekening. Deze post bevat onder meer posten die samenhangen met het betalingsverkeer, zoals nog te betalen kosten en te

verwerken ontvangsten en de schuld uit hoofde van herverzekeren.

Het verschil in de overige schulden betreft het onder de overige voorzieningen presenteren van de nog te betalen winstcommissie.

D.3.1 Pensioen

De pensioenvoorziening op basis van Solvency II waarderingsgrondslagen is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Toekomstige kosten en indexeringen. In de Solvency II-rapportage worden op basis van artikel 75 van de richtlijn 2009/138/EG alle verplichtingen uit het pensioencontract gewaardeerd. Dit betreft met name toekomstige kosten die samenhangen met de administratie en het openhouden van het beleggingsdepot. Deze post wordt in de jaarrekening niet gewaardeerd.
- Pensioenregeling directie is gewaardeerd op basis van IAS 19. Deze post wordt in de jaarrekening niet gewaardeerd.

D.3.2 Belastinglatenties

Door de eerder genoemde verschillen in waardering tussen de Solvency II-rapportage en de geconsolideerde jaarrekening 2023 van DAS Holding wijken ook de latente belastingvorderingen af. Het waarderingsverschil is € 1,7 miljoen en dit verschil wordt met name veroorzaakt door de volgende posten:

- Waardering Immateriele vaste activa in Solvency II-rapportage € -3,6 miljoen
- Marktwaaarde waardering obligaties in Solvency II-rapportage € - 4,2 miljoen
- Waardering technische voorzieningen op basis van beste schatting en risicomarge € 14,1 miljoen
- Overige verschillen € 0,3 miljoen

D.4 Alternatieve waarderingmethoden

Er worden geen alternatieve methoden voor de waardering gebruikt.

D.5 Overige informatie

Het beschikbaar eigen vermogen van DAS Holding is € 4,8 miljoen hoger dan het beschikbaar eigen vermogen van DAS Rechtsbijstand. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door het DAS Legal Services.

Behalve bovenstaande is er geen andere belangrijke informatie met betrekking tot de waardering voor Solvency II doeleinden.

E Kapitaalbeheer

E.1 Eigen vermogen

E.1.1 Kapitaalmanagement

Kapitaalmanagement vindt plaats op het niveau van DAS Rechtsbijstand. De solvabiliteit wordt gemanaged door te werken met een ondergrens van 110% (de minimaal vereiste interne solvabiliteit) en een trigger tot actie die ligt op 140% (de interne normsolvabiliteit) om zodoende voldoende financiële flexibiliteit te waarborgen.

De voornaamste redenen dat de interne normsolvabiliteit 140% is, zijn:

- vertrouwen uitstralen naar zowel klanten als distributiepartners als toezichthouders
- opvangen onzekerheid omtrent de ontwikkeling van wet- en regelgeving.
- DAS wil niet in een situatie terechtkomen van noodgedwongen hard ingrijpen in het bewust gekozen risicoprofiel, waardoor mogelijk herstelpotentieel teveel ingeperkt wordt.

Als de solvabiliteit op enig moment onder de interne normsolvabiliteit van 140% dreigt te komen, worden er maatregelen getroffen om de solvabiliteit te herstellen. De te nemen maatregelen zijn afhankelijk van de verwachte ontwikkeling van de solvabiliteit en zijn in het kapitaalmanagementbeleid beschreven. In de ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) wordt jaarlijks binnen het meerjarenplan de ontwikkeling van de interne normsolvabiliteit getoetst aan de hand van verschillende scenario's. Wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan de ORSA ook frequenter worden uitgevoerd.

DAS acht de interne normsolvabiliteit van 140% voldoende om eventuele negatieve ontwikkelingen in de genoemde risico's in de risicomangementparagraaf op te vangen. Uit de ORSA van 2023 blijkt dat DAS voldoende vermogen heeft om de effecten van de in de ORSA 2023 benoemde risicoscenario's op het strategisch meerjarenplan 2023-2027 binnen de Solvency II-kapitaaleisen op te vangen, gelet op gedefinieerde management-acties.

De solvabiliteitsratio van DAS Rechtsbijstand bedraagt per 31 december 2023 151% (2022 152%). De solvabiliteitsratio van DAS Holding bedraagt per 31 december 2023 157% (2022 160%).

De 'Solvency Capital Requirement' (SCR) van DAS Rechtsbijstand is op kwartaalbasis gerapporteerd aan de directie, de Audit & Risk Commissie en de Raad van Commissarissen.

E.1.2 Structuur, hoogte en kwaliteit van het eigen vermogen onder SII-grondslagen

In de onderstaande tabel wordt het geconsolideerd eigen vermogen per 31 december 2023 weergegeven:

Eigen vermogen per 31 december 2023	Solvency II	Dutch GAAP	Verschil
Activa	348,7	347,7	1,0
Passiva	241,3	245,0	-3,8
Verschil activa minus passiva	107,4	102,6	4,8
Bankgarantie	-1,1	-	-1,1
Tier 2 vermogen	20,5	-	20,5
Beschikbaar Eigen vermogen	126,8	102,6	24,2

De bankgaranties zijn € 1,1 miljoen (2022 € 0,5 miljoen) en worden conform vorige jaren in mindering gebracht op het beschikbaar eigen vermogen.

Door de bovengenoemde post (€ 1,1 miljoen) in mindering te brengen op het verschil activa minus passiva in de Solvency II-rapportage (€ 107,4 miljoen) komt de aanwezige solvabiliteit (Own funds) uit op € 106,3 miljoen.

Het eigen vermogen kan bestaan uit de volgende categorieën:

- Tier 1-kapitaal: gestort aandelenkapitaal, agioreserve en de reconciliatiereserve;
- Tier 2-kapitaal: aanvullend vermogen en basis tier 2-vermogen;

- Tier 3-kapitaal: latente belastingvorderingen.

Het eigen vermogen wordt gewaardeerd op basis van de economische waarde. Het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal, Tier 2-kapitaal en Tier 3-kapitaal. Het Tier 3-kapitaal is gelijk aan de contante waarde van de uitgestelde belastingvordering (DTA) en bedraagt € 8,4 miljoen (2022: € 4,0 miljoen). Daarnaast is er eind 2023 € 20,5 miljoen (2022: nihil) Tier 2-kapitaal aan het kapitaal toegevoegd, bestaande uit niet-gestort en niet-opgevraagd aandelenkapitaal. De rest van het eigen vermogen bestaat uit Tier 1-kapitaal. De uitgestelde belastingvordering en het niet-gestorte en niet-opgevraagde aandelenkapitaal kan volledig worden meegenomen in het eigen vermogen, omdat wordt voldaan aan Artikel 82 van de Solvency II gedelegeerde verordening.

In de volgende tabel is de aansluiting weergegeven tussen het eigen vermogen zoals blijkt uit de jaarrekening van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en het eigen vermogen van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. zoals opgenomen in de Solvency II-rapportage:

In de volgende tabel is de aansluiting weergegeven tussen het eigen vermogen zoals blijkt uit de jaarrekening van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. en het eigen vermogen van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. zoals opgenomen in de Solvency II-rapportage:

Eigen vermogen	97,7
Aanpassing (im)materiële vaste activa minus leaseverplichting	-3,6
Aanpassing obligaties (inclusief lopende rente)	-4,2
<i>Aanpassing technische voorzieningen</i>	
Voorziening niet-verdiende premies	-2,9
Voorziening te betalen schaden	26,7
Risicomarge	<u>-9,7</u>
	14,1
Aanpassing pensioenvoorziening	<u>0,3</u>
Totaal voor effect belastingen	6,6
Effect latente belastingen	<u>-1,7</u>

Totaal verschil jaarrekening en rapportage Solvency II	4,9
---	------------

Vershil activa minus passiva	102,6
Tier 2-kapitaal	20,5
Bankgaranties	<u>-1,1</u>

Eigen vermogen rapportage Solvency II	122,0
--	--------------

E.2 Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Om het solvabiliteitskapitaalvereiste te berekenen maakt DAS gebruik van het standaardmodel, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van vereenvoudigde berekeningen. Tevens wordt er geen gebruik gemaakt van 'undertaking specific parameters' (USP's). Het solvabiliteitskapitaalvereiste en het minimumkapitaalvereiste van DAS Holding worden weergegeven in onderstaande tabel:

Solvabiliteitspositie Solvency II ¹	31 Dec 2023	31 Dec 2022
Beschikbaar Eigen vermogen (EV)	126,8	121,3
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	80,8	76,0
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	33,4	33,4
Solvabiliteitsratio (EV/SCR)	157%	160%

Onder Solvency II is het toegestaan om een verliescompensatievermogen uitgestelde belastingen (LACDT) mee te nemen in de berekening van de SCR. In de berekening van de LACDT maakt DAS ook gebruik van toekomstige winsten als winstbron voor de LACDT.

De berekening van het groeps solvabiliteitskapitaalvereiste vindt plaats op basis van de Accounting Consolidation Based Method.

De solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) is in 2023 gestegen ten opzichte van 2022. De solvabiliteitskapitaalvereiste voor

het schadeverzekeringstechnisch risico is gestegen door een toename in de verwachte premie-inkomsten. Daarnaast is het verliesabsorberend vermogen van uitgestelde belastingen in 2023 gedaald.

Op 18 december 2023 heeft De Nederlandsche Bank (DNB) de resultaten van het thema-onderzoek uitgestelde belastingen teruggekoppeld. Het is de verwachting van DNB dat de onder haar toezicht staande instellingen de conclusies, waar nodig, verwerken in de Solvency II-jaarrapportages per 31 december 2023. DAS heeft, op basis van de terugkoppeling van DNB, een herberekening gemaakt van het verliesabsorberend vermogen van uitgestelde belastingen (LAC DT). De herberekening heeft geleid tot een hogere LAC DT dan de daarvoor gebruikte berekeningswijze, waardoor de SCR lager uitvalt en daardoor een hogere Solvency II-ratio wordt berekend.

De nieuwe berekeningswijze en de gevolgen daarvan zijn nog onvoldoende uitgekristalliseerd en in beleid verwerkt, wat DAS uit prudentie heeft doen besluiten deze hogere LAC DT nog niet in de gerapporteerde Solvency II-ratio mee te nemen. De afname van de LAC DT gedurende 2023, door veranderde omstandigheden, is de voornaamste oorzaak van de stijging van de SCR. Ook met gebruikmaking van de nieuwe berekeningswijze voor de LAC DT ultimo 2023 zou dat het geval zijn geweest.

Door operationele verliezen daalde het eigen vermogen (EV) in de loop van 2023.

Door het nemen van onderstaande maatregelen is de stijging in de solvabiliteitskapitaalvereiste beperkt tot € 4,8 miljoen ten opzichte van 2022 en is het in aanmerking komend eigen vermogen met € 7,0 miljoen gestegen. Hierdoor is de solvabiliteitsratio vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van eind 2022 en boven de interne normsolvabiliteit van 140% gebleven.

Genomen maatregelen:

- het toevoegen van € 20,5 miljoen niet-gestort en niet-opgevraagd aandelenkapitaal als Tier 2-kapitaal;

- het verhogen van het aandeel van de uitgaande herverzekering naar 35% voor 2024 (waardoor het verzekeringstechnisch risico is afgenomen);
- het verminderen van blootstelling aan het risico op verliezen in de beleggingsportefeuille door verkoop van een deel van de aandelenportefeuille (waardoor het marktrisico is afgenomen).

De berekening van de minimumkapitaalvereiste (MCR: Minimal Capital Requirement) van DAS Groep is gelijk aan de som van de minimumkapitaalvereiste van de onderliggende entiteiten van DAS. Omdat DAS Legal Services B.V.. geen verzekeringsentiteit is, is de berekening van het minimumkapitaalvereiste gebaseerd op de entiteiten DAS Rechtsbijstand en DAS Holding. Het minimumkapitaalvereiste voor DAS Rechtsbijstand is gebaseerd op de geboekte premie. Het minimumkapitaalvereiste voor DAS Holding is gelijk aan 25% van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR), aangezien deze entiteit geen inkomende premies kent.

E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

DAS maakt voor de berekening van haar solvabiliteitskapitaalvereiste geen gebruik van de ondermodule aandelenrisico. Dit betekent dat de aandelen niet worden aangehouden ter dekking van de technische voorzieningen.

E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model

DAS maakt geen gebruik van een intern model, maar van de standaardformule.

E.5 Niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste en niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste

DAS Rechtsbijstand is gedurende 2023 niet onder het gestelde solvabiliteitskapitaalvereiste en het minimumkapitaalvereiste gekomen. De solvabiliteitsratio van DAS Holding is per 31 december 2022 voor het eerst berekend.

E.6 Overige informatie

De SCR van DAS Holding is € 0,1 miljoen hoger dan de SCR van DAS Rechtsbijstand. Dit verschil wordt voornamelijk verklaard door:

Toegenomen marktrisico als gevolg van renterisico en tegenpartijrisico inzake lening Axiom en onderhanden werk binnen DLS.

Behalve bovenstaande is er geen andere belangrijke informatie met betrekking tot kapitaalbeheer.

Colofon

Uitgave

DAS Holding N.V.
De Entree 203-225, 1101 HG Amsterdam
Postbus 23000, 1100 DM Amsterdam

communicatie@das.nl
www.das.nl

Bijlage 1

Bijlage 1: Quantitative Reporting Templates die onderdeel uitmaken van het Solvency and Financial Condition Report.

Deze bijlage bevat bepaalde Quantitative Reporting Templates ('QRTs') van DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. die zijn gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank en die moeten worden opgenomen in deze rapportage. De titel en omschrijving in het overzicht hieronder zijn in het Engels opgenomen

Referentie	Titel	Omschrijving
S.02.01.01	Balance sheet	Balance sheet information using Solvency II valuation methodology.
S.05.01.01	Premiums, claims and expenses by line of business	Information on premiums, claims and expenses using the valuation and recognition principles used for reporting in DAS Nederlandse Rechtsbijstand Verzekeringmaatschappij N.V. annual report.
S.23.01.01	Own fundsOwn funds	Information on own funds, including basic own funds.
S.23.01.02	Reconciliation reserve	Information on Reconciliation reserve
S.25.01.01	Solvency Capital Requirement	Information on the Solvency Capital Requirement calculated using the standard formula.

Alle getallen in deze bijlage betreffen Euro's * € 1.000.

S.02.01.01.01 Balance Sheet

		Solvency II value C0010	Statutory accounts value C0020
Assets			
Goodwill	R0010		
Deferred acquisition costs	R0020		
Intangible assets	R0030		3.524
Deferred tax assets	R0040	8.435	10.148
Pension benefit surplus	R0050		
Property, plant & equipment held for own use	R0060	28.120	9.611
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked contracts)	R0070	206.512	209.961
Property (other than for own use)	R0080		
Holdings in related undertakings, including participations	R0090		
Equities	R0100		
Equities - listed	R0110		
Equities - unlisted	R0120		
Bonds	R0130	150.524	153.972
Government Bonds	R0140	118.070	121.546
Corporate Bonds	R0150	32.453	32.426
Structured notes	R0160		
Collateralised securities	R0170		
Collective Investments Undertakings	R0180	55.989	55.989
Derivatives	R0190		
Deposits other than cash equivalents	R0200		
Other investments	R0210		
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	R0220		
Loans and mortgages	R0230		
Loans on policies	R0240		
Loans and mortgages to individuals	R0250		
Other loans and mortgages	R0260		
Reinsurance recoverables from:	R0270	26.132	34.060
Non-life and health similar to non-life	R0280	26.132	34.060
Non-life excluding health	R0290	26.132	34.060
Health similar to non-life	R0300		
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	R0310		
Health similar to life	R0320		
Life excluding health and index-linked and unit-linked	R0330		
Life index-linked and unit-linked	R0340		
Deposits to cedants	R0350		
Insurance and intermediaries receivables	R0360	42.610	42.610
Reinsurance receivables	R0370	13.724	13.724
Receivables (trade, not insurance)	R0380	2.506	5.917
Own shares (held directly)	R0390		
Amounts due in respect of own fund or initial fund called up but not yet paid in	R0400		
Cash and cash equivalents	R0410	13.031	13.031
Any other assets, not elsewhere shown	R0420	2.674	
Total assets	R0500	343.744	342.586

		Solvency II value C0010	Statutory accounts value C0020
Liabilities			
Technical provisions – non-life	R0510	158.279	180.276
Technical provisions – non-life (excluding health)	R0520	158.279	180.276
Technical provisions calculated as a whole	R0530		
Best Estimate	R0540	148.562	
Risk margin	R0550	9.716	
Technical provisions - health (similar to non-life)	R0560		
Technical provisions calculated as a whole	R0570		
Best Estimate	R0580		
Risk margin	R0590		
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)	R0600		
Technical provisions - health (similar to life)	R0610		
Technical provisions calculated as a whole	R0620		
Best Estimate	R0630		
Risk margin	R0640		
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and unit-linked)	R0650		
Technical provisions calculated as a whole	R0660		
Best Estimate	R0670		
Risk margin	R0680		
Technical provisions – index-linked and unit-linked	R0690		
Technical provisions calculated as a whole	R0700		
Best Estimate	R0710		
Risk margin	R0720		
Other technical provisions	R0730		
Contingent liabilities	R0740		
Provisions other than technical provisions	R0750	7.257	4.762
Pension benefit obligations	R0760	6.835	7.200
Deposits from reinsurers	R0770		
Deferred tax liabilities	R0780		
Derivatives	R0790		
Debts owed to credit institutions	R0800		
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	R0810	18.594	
Insurance & intermediaries payables	R0820	2.446	2.446
Reinsurance payables	R0830	24.742	24.742
Payables (trade, not insurance)	R0840	22.932	25.427
Subordinated liabilities	R0850		
Subordinated liabilities not in Basic Own Funds	R0860		
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	R0870		
Any other liabilities, not elsewhere shown	R0880		
Total liabilities	R0900	241.084	244.853
Excess of assets over liabilities	R1000	102.660	97.733

S.05.01.01.01 - Premiums, claims and expenses by line of business

		Legal expenses insurance C0100	Total C0200
Premiums written			
Gross - Direct Business	R0110	105.781	105.781
Gross - Proportional reinsurance accepted	R0120	177.909	177.909
Reinsurers' share	R0140	72.876	72.876
Net	R0200	210.813	210.813
Premiums earned			
Gross - Direct Business	R0210	105.860	105.860
Gross - Proportional reinsurance accepted	R0220	177.162	177.162
Reinsurers' share	R0240	70.755	70.755
Net	R0300	212.266	212.266
Claims incurred			
Gross - Direct Business	R0310	56.459	56.459
Reinsurers' share	R0340	14.747	14.747
Net	R0400	41.712	41.712
Expenses incurred			
Administrative expenses			
Gross - Direct Business	R0610	1.182	1.182
Net	R0700	1.182	1.182
Investment management expenses			
Gross - Direct Business	R0710	-69	-69
Net	R0800	-69	-69
Claims management expenses			
Gross - Direct Business	R0810	131.582	131.582
Reinsurers' share	R0840	29.900	29.900
Net	R0900	101.682	101.682
Acquisition expenses			
Gross - Direct Business	R0910	87.801	87.801
Net	R1000	87.801	87.801
Overhead expenses			
Gross - Direct Business	R1010	26.525	26.525
Reinsurers' share	R1040	24.894	24.894
Net	R1100	1.631	1.631
Other expenses	R1200		
Total expenses	R1300		192.228

S 23.01.01.01 - Own funds

		Total C0010	Tier 1 - unrestricted C0020	Tier 1 - restricted C0030	Tier 2 C0040	Tier 3 C0050
Basic own funds before deduction for participations in other financial sector as foreseen in article 68 of Delegated Regulation 2015/35						
Ordinary share capital (gross of own shares)	R0010	5.060	5.060			
Share premium account related to ordinary share capital	R0030	2.169	2.169			
Reconciliation reserve	R0130	86.996--	86.996			
An amount equal to the value of net deferred tax assets	R0160	8.435--				8.435
Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds						
Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds	R0220	1.103--				
Total basic own funds after deductions	R0290	101.557--	93.122			8.435
Ancillary own funds						
Unpaid and uncalled ordinary share capital callable on demand	R0300	8.740--			8.740	
Other ancillary own funds	R0390	11.716--			11.716	
Total ancillary own funds	R0400	20.456--			20.456	
Available and eligible own funds						
Total available own funds to meet the SCR	R0500	122.013--	93.122		20.456	8.435
Total available own funds to meet the MCR	R0510	93.122--	93.122			
Total eligible own funds to meet the SCR	R0540	122.013--	93.122		20.456	8.435
Total eligible own funds to meet the MCR	R0550	93.122--	93.122			
SCR	R0580	80.602--				
MCR	R0600	27.748--				
Ratio of Eligible own funds to SCR	R0620	151,4%				
Ratio of Eligible own funds to MCR	R0640	335,6%				

S.23.01.01.02 Reconciliation reserve

			C0060
Reconciliation reserve			
Excess of assets over liabilities		R0700	102.660
Own shares (held directly and indirectly)		R0710	
Foreseeable dividends, distributions and charges		R0720	
Other basic own fund items		R0730	15.664
Adjustment for restricted own fund items in respect of matching adjustment portfolios and ring fenced funds		R0740	
Reconciliation reserve		R0760	86.996
Expected profits			
Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Life business		R0770	
Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Non-life business		R0780	-3.401
Total Expected profits included in future premiums (EPIFP)		R0790	-3.401

S 25.01.01 - Solvency Capital Requirement

		Net solvency capital requirement C0030	Gross solvency capital requirement C0040	Allocation from adjustments due to RFF and Matching adjustments portfolios C0050
Market risk	R0010	10.363	10.363	
Counterparty default risk	R0020	8.654	8.654	
Life underwriting risk	R0030			
Health underwriting risk	R0040			
Non-life underwriting risk	R0050	64.600	64.600	
Diversification	R0060	-10.856	-10.856	
Intangible asset risk	R0070			
Basic Solvency Capital Requirement	R0100	72.760	72.760	

S.25.01.01.02

		C0100
Adjustment due to RFF/MAP nSCR aggregation	R0120	
Operational risk	R0130	8.491
Loss-absorbing capacity of technical provisions	R0140	
Loss-absorbing capacity of deferred taxes	R0150	-648
Capital requirement for business operated in accordance with Art. 4 of Directive 2003/41/EC	R0160	
Solvency Capital Requirement excluding capital add-on	R0200	80.602
Capital add-ons already set	R0210	
of which, capital add-ons already set - Article 37 (1) Type a	R0211	
of which, capital add-ons already set - Article 37 (1) Type b	R0212	
of which, capital add-ons already set - Article 37 (1) Type c	R0213	
of which, capital add-ons already set - Article 37 (1) Type d	R0214	
Solvency capital requirement	R0220	80.602